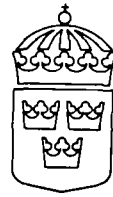

Regeringens proposition 1994/95:151

Droit de suite och längre upphovsrättsligt skydd

Prop.
1994/95:151

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 23 mars 1995

Mona Sahlin

Laila Freivalds
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen lägger regeringen fram två förslag som kommer att stärka det upphovsrättsliga skyddet. Förslagen gäller ändringar i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

För det första föreslår regeringen att det införs bestämmelser om s.k. droit de suite. Upphovsmannen skall ha rätt till en ersättning på fem procent av försäljningspriset vid yrkesmässig försäljning av exemplar av hans konstverk. Rätten till ersättning skall inte gälla alster av byggnadskonst och inte heller alster av brukskonst som har framställts i flera identiskt lika exemplar. Rätt till ersättning skall finnas under verkets skyddstid. Rätten skall vara personlig och inte kunna överlåtas. Den skall kunna göras gällande endast av en organisation som företräder ett flertal upphovsmän på området. Fordran på ersättning skall vara preskriberad, om inte organisationen kräver den ersättningskyldige på ersättningen inom tre år efter utgången av det kalenderår då försäljningen ägde rum. Den som yrkesmässigt säljer konst skall vara skyldig att överlämna en redovisning till organisationen, om denna begär det. I redovisningen skall anges de ersättningsgrundande försäljningar som gjorts under de tre närmast föregående kalenderåren. Bestämmelserna om rätt till ersättning begränsas så att de skall tillämpas på verk av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige. Regeringen får förekriva om bestämmelsernas tillämpning med avseende på andra länder.

För det andra föreslår regeringen att vissa av de upphovsrättsliga skyddstiderna förlängs och att reglerna om skyddstiden ändras i några andra avseenden. Skyddstiden för litterära och konstnärliga verk i

allmänhet skall sträckas ut från 50 till 70 år. Skyddstiden för filmverk skall vara 70 år från dödsåret för den sist avlidne av huvudregissören, manusförfattaren, dialogförfattaren och kompositören av verkets speciella musik. Utgångspunkten för beräkningen av skyddstiden för utövande konstnärers prestationer skall vara tidpunkten för framförandet. Om en upptagning av framförandet har getts ut eller offentliggjorts, skall utgångspunkten i stället vara tidpunkten för den första av dessa åtgärder. Motsvarande utgångspunkt skall gälla för beräkningen av skyddstiden för framställare av ljud- och bildupptagningar. Den som för första gången lovligt ger ut eller offentliggör ett verk, för vilket skyddstiden har gått ut och som inte tidigare har getts ut, skall ha en rätt som svarar mot de ekonomiska rättigheter som innefattas i upphovsrätten. Rätten skall gälla i 25 år. Skyddet begränsas så att det skall tillämpas på utgivningar och offentliggöranden av sådana fysiska och juridiska personer som har anknytning till Sverige. Regeringen får föreskriva att bestämmelserna skall tillämpas med avseende på andra länder. Förslaget innebär att Sverige uppfyller rådets direktiv 93/98/EEG om harmonisering av skyddstiden för upphovsrätt och vissa närstående rättigheter.

I propositionen föreslår regeringen också en ändring av upphovsrättslagens delegationsbestämmelse om kompetens för regeringen att meddela föreskrifter om lagens tillämpning med avseende på andra länder. Regeringen skall få meddela föreskrifter om lagens tillämpningsområde inte endast under förutsättning av ömsesidighet utan också i de fall det följer av ett sådant avtal med en främmande stat eller en mellanfolklig organisation som riksdagen godkännt.

Regeringen föreslår att lagändringarna träder i kraft den 30 juni 1995.

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk	5
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1995:000) om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk	11
3	Ärendet	12
4	Allmänna utgångspunkter	14
5	Droit de suite	15
5.1	Införande av bestämmelser om droit de suite	15
5.2	Rättens närmare utformning	18
6	Längre upphovsrättsligt skydd	23
6.1	Skyddstiden för litterära och konstnärliga verk i allmänhet	23
6.2	Särskild skyddstid för filmverk	25
6.3	Skyddstiden för närstående rättigheter	26
6.4	Outgivna verk	28
6.5	Några andra frågor	29
7	Ändring av delegationsbestämmelsen	30
8	Kostnader och resursbehov	32
9	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	32
10	Författningskommentarer	35
10.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk	35
10.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:000) om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk	45
Bilaga 1	Sammanfattning av Upphovsrättsutredningens förslag	46
Bilaga 2	Upphovsrättsutredningens lagförslag	47
Bilaga 3	Förteckning på remissinstanser	50
Bilaga 4	Rådets direktiv 93/98/EEG	52

Bilaga 5	Sammanfattning av Justitiedepartementets promemoria	61	Prop. 1994/95:151
Bilaga 6	Promemorians lagförslag	62	
Bilaga 7	Förteckning på remissinstanser	66	
Bilaga 8	Lagrådsremissens lagförslag	67	
Bilaga 9	Lagrådets yttrande	74	
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 mars 1995	75	
	Rättsdatablad	76	

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk,

2. lag om ändring i lagen (1995:000) om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

dels att 43 - 46, 60 och 62 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas ett nytt kapitel, 2 a kap., av följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 44 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 a kap. Ersättning vid vidareförsäljning av exemplar av konstverk

26 j §

Om ett exemplar av ett konstverk som har överlåtit sätts vidare inom upphovsrättens giltighetstid av en näringsidkare i hans yrkesmässiga verksamhet, har upphovsmannen rätt till ersättning av säljaren. Upphovsmannen har rätt till ersättning även i annat fall, om försäljningen förmedlas av en näringsidkare i dennes yrkesmässiga verksamhet. I ett sådant fall skall ersättningen betalas av näringsidkaren. Ersättningen skall vara fem procent av försäljningspriset exklusive mervärdesskatt.

Upphovsmannen har dock inte rätt till ersättning,

1. om försäljningspriset exklusive mervärdesskatt inte överstiger en tiondel av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring,

2. om exemplaret av konstverket är ett alster av byggnadskonst eller

3. om exemplaret av konstverket är ett alster av brukskonst som har framställts i flera identiskt lika exemplar.

Rätten till ersättning är personlig och kan inte överlåtas. Efter upphovsmannens död är, utan hinder av 10 kap. 3 § första stycket äktenskapsbalken, föreskrifterna om bodelning, arv och testamente tillämpliga på rätten.

Endast organisation som företräder ett flertal svenska upphovsmän på området har rätt att kräva in ersättningen. Organisationen skall kräva in ersättningen och betala beloppet till den ersättningsberättigade, efter avdrag för skälig ersättning till organisationen för dess omkostnader. Om organisationen inte kräver den ersättningskyldige på ersättningen inom tre år efter utgången av det kalenderår då försäljningen ägde rum, är fordringen preskriberad.

Den som är ersättningskyldig skall på begäran av organisationen redovisa de ersättningsgrundande försäljningar som gjorts under de tre närmast föregående kalenderåren.

43 §¹

Upphovsrätt till ett verk gäller intill utgången av femtionde året efter det år, då upphovsmannen

Upphovsrätt till ett verk gäller intill utgången av sjuttionde året efter det år då upphovsmannen

¹ Senaste lydelse 1970:488.

avled, eller, *beträffande* verk som i 6 § sägs, efter den sist avlidne upphovsmannens dödsår.

avled eller, i *fråga om* verk som avses i 6 §, efter den sist avlidne upphovsmannens dödsår. Upphovsrätt till ett filmverk gäller i stället intill utgången av sjuttionde året efter dödsåret för den sist avlidne av huvudregissören, manusförfattaren, dialogförfattaren och kompositören av musik som har skapats speciellt för verket.

44 §²

För verk, som offentliggjorts utan att upphovsmannen blivit angiven med sitt namn eller med sin allmänt kända pseudonym eller signatur, gäller uphovsrätten intill utgången av femtionde året efter det år, då verket offentliggjordes. Består verket av två eller flera delar med inbördes sammanhang, räknas tiden från det år, då sista delen offentliggjordes.

Blir upphovsmannen inom nämnda tid angiven såsom i 7 § sägs eller visas att han avlidit innan verket offentliggjordes, gäller vad i 43 § stadgas.

För verk som har offentliggjorts utan att upphovsmannen har blivit angiven med sitt namn eller med sin allmänt kända pseudonym eller signatur gäller uphovsrätten intill utgången av sjuttionde året efter det år då verket offentliggjordes. Om verket består av två eller flera delar, räknas tiden för varje del för sig.

Om upphovsmannen inom den tid som anges i första stycket avslöjar sin identitet, gäller bestämmelserna i 43 §.

För verk som inte har offentliggjorts och vars upphovsman inte är känd gäller uphovsrätten intill utgången av sjuttionde året efter det år då verket skapades.

44 a §

Om ett verk inte har getts ut inom den tid som avses i 43 eller 44 §, har den som därefter för första gången ger ut eller offentliggör verket sådan rätt till verket som svarar mot de ekonomiska rättigheter som innefattas i uphovsrätten. Rätten gäller intill utgången av tjugofemte året efter

² Senaste lydelse 1970:488.

45 §³

En utövande konstnårs framförande av ett litterärt eller konstnärligt verk får inte utan hans samtycke

1. tas upp på en grammfonskiva, en film eller en annan anordning, genom vilken det kan återges, eller
2. sändas ut i ljudradio eller television eller genom direkt överföring göras tillgängligt för allmänheten.

Ett framförande som har tagits upp på en anordning som avses i första stycket 1 får inte utan konstnärens samtycke föras över från en sådan anordning till en annan eller göras tillgängligt för allmänheten förrän femtio år har förflutit efter det år då upptagningen gjordes.

Ett framförande som har tagits upp på en anordning som avses i första stycket 1 får inte utan konstnärens samtycke föras över från en sådan anordning till en annan eller göras tillgängligt för allmänheten förrän femtio år har förflutit efter det år då framförandet skedde eller, om upptagningen har getts ut eller offentliggjorts inom femtio år från framförandet, efter det år då upptagningen först gavs ut eller offentliggjordes.

Bestämmelserna i 3, 6-9, 11-13, 15 och 16 §§, 19 § första stycket andra meningen och andra stycket, 21, 22, 25-26 b, 26 e, 26 f, 27, 28 §§, 39 § första meningen samt 41 och 42 §§ skall tillämpas i fråga om framföranden som avses i denna paragraf.

46 §⁴

En grammfonskiva, en film eller en annan anordning på vilken ljud eller rörliga bilder har tagits upp får inte utan framställarens samtycke eftergöras eller göras tillgänglig för allmänheten förrän femtio år har förflutit efter det år då upptagningen gjordes. Som eftergörande anses även att upptagningen förs över från en sådan anordning till en annan.

En grammfonskiva, en film eller en annan anordning på vilken ljud eller rörliga bilder har tagits upp får inte utan framställarens samtycke eftergöras eller göras tillgänglig för allmänheten förrän femtio år har förflutit efter det år då upptagningen gjordes eller, om upptagningen har getts ut eller offentliggjorts inom femtio år från upptagningen, efter det år då upptagningen först gavs ut eller offentliggjordes. Som eftergörande anses även att upptagningen förs

³ Lydelse enligt förslaget i prop. 1994/95:58.

⁴ Lydelse enligt förslaget i prop. 1994/95:58.

över från en sådan anordning till en annan.

Bestämmelserna i 6-9 §§, 11 § andra stycket, 12, 13, 15 och 16 §§, 19 § första stycket andra meningen och andra stycket, 21, 22, 25 - 26 b och 26 e §§ skall tillämpas i fråga om upptagningar som avses i denna paragraf. Dessutom skall 26 f § tillämpas i fråga om andra upptagningar än sådana som avses i 47 §.

60 §⁵

Vad i denna lag är stadgat om upphovsrätt är tillämpligt på

1. verk av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige,
2. verk som först utgivits i Sverige eller samtidigt i Sverige och utom riket,
3. filmverk vars producent har sitt säte eller sin vanliga vistelseort i Sverige,
4. här uppfört byggnadsverk,
5. konstverk som utgör del av här belägen byggnad eller på annat sätt är fast förenat med marken.

Vid tillämpning av första stycket 2. anses samtidig utgivning ha ägt rum, om verket utgivits i Sverige inom trettio dagar efter utgivning utomlands. Vid tillämpning av första stycket 3. anses, där ej annat visas, den vars namn på sedvanligt sätt utsatts på exemplar av filmverket som verkets producent.

Bestämmelserna i 26 j § tillämpas på verk av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige.

Bestämmelserna i 44 a § tillämpas på utgivning och offentliggöranden av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige. Bestämmelserna tillämpas också på utgivning och offentliggöranden av juridiska personer som har säte i Sverige.

Vad i 50 och 51 §§ stadgas äger tillämpning på varje litterärt eller konstnärligt verk, oberoende av dess ursprung.

Bestämmelserna i 50 och 51 §§ tillämpas på varje litterärt eller konstnärligt verk, oberoende av dess ursprung.

⁵ Senaste lydelse 1973:363.

Regeringen får under förutsättning av ömsesidighet meddela föreskrifter om denna lags tillämpning med avseende på andra länder. Regeringen får också meddela föreskrifter om lagens tillämpning på verk och fotografiska bilder som först har utgivits av en mellanfolklig organisation och på inte utgivna verk och fotografiska bilder som en sådan organisation får ge ut.

Regeringen får, under förutsättning av ömsesidighet *eller om det följer av ett sådant avtal med en främmande stat eller en mellanfolklig organisation som riksdagen godkänt*, meddela föreskrifter om denna lags tillämpning med avseende på andra länder. Regeringen får också meddela föreskrifter om lagens tillämpning på verk och fotografiska bilder som först har utgivits av en mellanfolklig organisation och på inte utgivna verk och fotografiska bilder som en sådan organisation får ge ut.

1. Denna lag träder i kraft den 30 juni 1995.
2. De nya bestämmelserna tillämpas även på verk som har kommit till före ikraftträdandet.
3. De nya bestämmelserna tillämpas inte när det gäller åtgärder som har vidtagits eller rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet. De exemplar av ett verk som har framställts med stöd av äldre bestämmelser får fritt spridas och visas. Vad som sägs i 19 § andra stycket och 26 j § skall dock tillämpas.⁷
4. Om någon efter utgången av upphovsrättens giltighetstid enligt de äldre bestämmelserna men före ikraftträdandet har börjat att förfoga över ett verk genom att framställa exemplar av det, får han utan hinder av de nya bestämmelserna om upphovsrättens giltighetstid i nödvändig och sedvanlig utsträckning fortsätta den planerade framställningen dock längst till den 1 januari 2000. Sådant rätt till förfogande har under motsvarande förutsättningar även den som har vidtagit väsentliga åtgärder för att framställa exemplar av verket. De exemplar av ett verk som framställs med stöd av dessa bestämmelser får fritt spridas och visas. Vad som sägs i 19 § andra stycket och 26 j § skall dock tillämpas.⁸
5. Om ett verk ingår i en upptagning avsedd för radio- eller televisionsutsändning och upptagningen är framställd efter utgången av upphovsrättens giltighetstid enligt de äldre bestämmelserna men före ikraftträdandet, får upptagningen utan hinder av de nya bestämmelserna om upphovsrättens giltighetstid användas för radio- eller

⁶ Senaste lydelse 1994:190.

⁷ 19 § andra stycket enligt föreslagen lydelse i prop. 1994/95:58.

⁸ 19 § andra stycket enligt föreslagen lydelse i prop. 1994/95:58.

televisionsutsändning dock längst till den 1 januari 2000. Detta gäller också för offentligt framförande av filmupptagningar. Prop. 1994/95:151

6. Det som sägs i punkt 5 tillämpas också på upptagningar som framställs med stöd av punkt 4.

7. Om upphovsrättens giltighetstid för ett visst verk vid tillämpning av de nya bestämmelserna blir kortare än den skulle ha blivit vid tillämpning av äldre bestämmelser, tillämpas de äldre bestämmelserna om giltighetstid. Bestämmelsen i 44 § tredje stycket tillämpas dock alltid efter ikraftträdandet.

8. Det som sägs i punkt 2 - 7 tillämpas också på framföranden och upptagningar som avses i 45 och 46 §§.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:000) om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1995:000) om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk att punkt 6 övergångsbestämmelserna skall upphöra att gälla såvitt avser framföranden och ljudupptagningar.

Denna lag träder i kraft den 30 juni 1995.

I den här propositionen lägger regeringen fram två förslag som kommer att stärka det upphovsrättsliga skyddet. Förslagen gäller ändringar i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen).

För det första föreslår regeringen att upphovsmannen skall ha rätt till en särskild ersättning när exemplar av hans konstverk säljs vidare, s.k. droit de suite. Bildkonstnärerna lever ofta under mera besvärliga förhållanden än vad andra upphovsmän gör trots olika sorters insatser från samhället. Det är en gammal tanke att man skulle kunna stärka deras ställning genom att ge dem rätt till en upphovsrättslig ersättning när exemplar av deras konstverk säljs vidare. Ett sådant system ligger i linje med grundläggande upphovsrättsliga tankegångar och det finns redan i många europeiska länder. Rätten kallas på franska för "droit de suite". Detta skulle kunna översättas med "följdrätt", men i Sverige (liksom i andra nordiska länder) brukar man alltid använda den franska termen.

Droit de suite behandlades av Upphovsrätsutredningen, som tillkallades år 1976. Utredningen redovisade sina överväganden i sitt slutbetänkande, Översyn av upphovsrättslagstiftningen (SOU 1990:30). Där föreslog utredningen att man i upphovsrättslagen skulle införa en rätt för konstnären och hans arvingar till ersättning vid yrkesmässig vidareförsäljning av konstverk. Betänkandet remissbehandlades. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju90/1020).

Den förra regeringen tog upp frågan om droit de suite i proposition 1992/93:214 Ändringar i upphovsrättslagen men valde att inte lägga fram några förslag till lagstifningsåtgärder. Den hänvisade till att det inom Europeiska gemenskapen (EG) pågick en studie som var avsedd att ligga till grund för beslut huruvida ett initiativ skulle tas på området. Först om kommissionens skulle besluta att inte göra detta borde, enligt den dåvarande regeringen, frågan om en svensk lagstiftning tas upp på nytt. Lagutskottet instämde, i sitt av riksdagen godkända betänkande, i att det fanns anledning att avvakta arbetet inom EG innan något svenskt initiativ togs (se bet. 1992/93:LU44 s. 11 f.). Utskottet underströk dock att det utgick från att saken skulle komma att tas upp på nytt, om det visade sig att kommissionen valde att inte göra något. Frågan behandlades därefter på nytt av Lagutskottet i samband med proposition 1993/94:109 Fotografirättens integration i upphovsrätten (bet. 1993/94:LU16). Kommissionen har ännu inte lagt fram något förslag.

Ett ställningstagande i saken bör inte anstå längre. På grundval av Upphovsrätsutredningens förslag lägger regeringen i propositionen fram förslag till lagtext om droit de suite.

Vid tidigare riksdagsbehandling har frågan väckts huruvida en sådan upphovsrättslig ordning bör kombineras med en offentligrettslig avgift på konst som inte omfattas av något upphovsrättsligt skydd. Den frågan måste beredas vidare innan regeringen kan ta ett slutligt ställningstagande i saken.

En sammanfattning av Upphovsrättsutredningens förslag om droit de suite finns i *bilaga 1*. Det lagförslag som utredningen lade fram finns i *bilaga 2*. En förteckning på remissinstanserna finns i *bilaga 3*.

Det andra förslaget som regeringen tar upp i propositionen och som kommer att stärka det upphovsrättsliga skyddet rör upphovsrättsens giltighetstid. Regeringen föreslår att de upphovsrättsliga skyddstiderna skall vara längre än vad de är idag.

Rådet antog den 29 oktober 1993 ett direktiv om harmonisering av skyddstiden för upphovsrätt och vissa närstående rättigheter (93/98/EEG). I direktivets ingress uttalas bl.a. att det finns skillnader mellan de nationella lagar som reglerar skyddstiderna. Detta kan hindra den fria rörligheten för varor och friheten att tillhandahålla tjänster. Det kan också störa konkurrensen på den gemensamma marknaden. För att den inre marknaden skall kunna fungera smidigt bör medlemsstaternas lagar harmoniseras så att skyddstiderna blir likadana inom hela gemenskapen. Denna harmonisering bör gälla inte bara skyddstiderna i sig utan också exempelvis reglerna om utgångspunkten för beräkningen av varje skyddstid.

Under hösten 1994 skrevs i Justitiedepartementet en promemoria om direktivet (De upphovsrättsliga skyddstiderna, Ds 1994:127). I promemorian jämfördes de krav som direktivet ställer med gällande regler i den upphovsrättsliga lagstiftningen och förslag till lagändringar lades fram. Promemorian remissbehandlades. Remissyttrandena finns tillgängliga i Justitiedepartementet (dnr Ju94/4155).

Alldeles oavsett direktivets krav finns det goda skäl för att stärka det upphovsrättsliga skyddet genom längre skyddstider. På grundval av promemorians förslag lägger regeringen i propositionen fram förslag till lagtext om längre skyddstider och vissa andra ändringar till följd av direktivets bestämmelser.

Direktivet finns i *bilaga 4*. En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 5*. De lagförslag som lades fram i promemorian finns i *bilaga 6*. En förteckning på remissinstanserna finns i *bilaga 7*.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 9 mars 1995 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 8*.

Lagrådet lämnade förslagen utan någon erinran. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 9*.

I förhållande till lagrådsremissen har vissa redaktionella ändringar gjorts i lagtexten.

Nordiskt samarbete

Upphovsrätten är ett rättsområde där det traditionellt har funnits en likartad lagstiftning i de nordiska länderna. Det är av stort värde att vi behåller denna rättslikhet. En likartad nordisk lagstiftning har praktisk betydelse för det kulturella utbytet i Norden. Att vi har likadana regler i Norden kan också avgöra om vi får gehör för särskilda nordiska

Inför utarbetandet av förslagen i propositionen har därför överläggningar hållits med företrädare för ansvariga departement och ministerier i Danmark, Island, Finland och Norge. När det gäller EG-direktivet om harmonisering av skyddstiderna har man vid överläggningarna enats om vilken väg man skall gå när direktivet ger valmöjligheter, t.ex. om övergångsbestämmelser. Också i övrigt har man försökt att uppfylla direktivets föreskrifter på ett likartat sätt. Även vid utarbetandet av förslaget om droit de suite har regeringen strävat efter nordisk rättslikhet.

Det förslag till lagtext som regeringen lägger fram i propositionen innebär att den nordiska rättslikheten inom upphovsrätten upprätthålls, inte bara i sakligt utan också i lagtekniskt hänseende.

4 Allmänna utgångspunkter

Upphovsrätten är den del av rättssystemet som har att göra med rättigheter till främst litteratur och konst. Enligt upphovsrättslagen har författare, kompositörer, konstnärer och andra som skapar litterära och konstnärliga verk vissa tidsbegränsade ensamrätter till sina verk. Rättigheterna uppkommer när verket skapats och varar normalt i 50 år efter upphovsmannens död.

Upphovsrätten består av den ekonomiska rätten och den ideella rätten. Den ekonomiska rätten består av två delar, nämligen rätten att framställa exemplar av verket och rätten att göra verket tillgängligt för allmänheten. Verket görs tillgängligt för allmänheten dels när det framförs offentligt, dels när det visas offentligt och dels när exemplar av verk sprids till allmänheten på annat sätt.

Också den ideella rätten består av två delar. För det första har upphovsmannen en rätt att i den omfattning och på det sätt som god sed kräver bli angiven när exemplar av hans verk framställs eller verket görs tillgängligt för allmänheten. För det andra har han en rätt att motsätta sig att verket ändras så att hans litterära eller konstnärliga anseende eller egenart kränks eller att verket görs tillgängligt för allmänheten i en sådan form eller i ett sådant sammanhang som är kränkande för honom.

I fråga om den ekonomiska rätten gäller en rad inskränkningar. Dessa finns i 2 kap. upphovsrättslagen. En viktig inskränkning är att ett exemplar av ett verk - t.ex. ett konstverk - i princip fritt får spridas vidare, om upphovsmannen har överlåtit exemplaret.

Upphovsrättslagen innehåller också regler om rättigheter som står upphovsrätten nära, s.k. närstående rättigheter. Dessa rättigheter tillkommer utövande konstnärer (artister, musiker, sångare m.fl.), framställare av fonogram (grammofonskivor och andra ljudinspelningar) och filmer (biografilm och andra inspelningar av filmverk) samt radio- och televisionsföretag. De här kategorierna av rättighetshavare har vissa

tidsbegränsade, ensamrätter att bestämma över utnyttjandet av sina prestationer.

Också rätten till fotografier regleras numera i upphovsrättslagen. Fotografiska verk har samma skyddstid som konstverk, vilket innebär att skyddet upphör 50 år efter det år då upphovsmannen avled. För sådana fotografier som inte uppfyller kravet på självständighet och originalitet, det s.k. verkshöjdskravet, upphör skyddet 50 år efter det år då bilden togs. Innehållet i skyddet för alla fotografier är utformat i enlighet med vad som gäller för konstverk.

I de närstående rättigheterna och i fotografrätten finns inskränkningar som svarar mot vad som gäller för den egentliga upphovsrätten.

Lagstiftningen tillämpas på svenska verk och prestationer. Upphovsrätten har dock en starkt internationell prägel. Till följd av Sveriges anslutning till olika internationella konventioner tillämpas lagstiftningen i betydande utsträckning också på verk och prestationer med utländskt ursprung. Den viktigaste konventionen är Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk från år 1886. Den senaste reviderade versionen är från år 1971. Drygt 100 länder har anslutit sig till konventionen, bl.a. alla EU:s medlemsländer, Japan, Förenta staterna och senast också Ryska federationen. En annan viktig konvention är Internationella konventionen om skydd för utövande konstnärer, framställare av fonogram och radioföretag (Romkonventionen) från år 1961. Drygt 40 länder har anslutit sig till konventionen, bl.a. i stort sett alla EU:s medlemsländer och Japan men inte Förenta staterna. Sverige ger skydd enligt upphovsrättslagen åt verk och prestationer från stater som är anslutna till någon av dessa konventioner. Det finns regler om detta i den internationella upphovsrättsförordningen (1994:193).

Den upphovsrättsliga lagstiftningen är av betydelse för vårt samhälle på flera sätt. Den är en grund för det litterära och konstnärliga skapandet. När det gäller utformningen av regelverket gör sig olika intressen gällande. Upphovsmännens och de närstående rättighetshavarnas individuella rättigheter måste tillgodoses. Men att författare, kompositörer, konstnärer och andra har ett fullgott upphovsrättsligt skydd är också till nytta för hela samhället. Samtidigt måste hänsyn tas till dem som konsumerar verken och prestationerna. Utgångspunkten för den upphovsrättsliga lagstiftningen måste vara en avvägning av sådana intressen.

5 Droit de suite

5.1 Införande av bestämmelser om droit de suite

Regeringens förslag: I upphovsrättslagen skall det införas regler om rätt till ersättning vid vidareförsäljning av exemplar av konstverk, s.k. droit de suite.

Upphovsrättsutredningens förslag: Stämmer överens med Prop. 1994/95:151 regeringens (se betänkandet s. 540 f.).

Remissinstanserna: Det helt övervägande antalet remissinstanser har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan någon invändning. Några remissinstanser har avstyrkt förslaget.

Skälen för regeringens förslag: Med uttrycket "droit de suite" avser man att upphovsmannen har rätt till särskild ersättning när ett exemplar av hans konstverk säljs vidare. Det finns bestämmelser om saken i Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk. Enligt artikel 14.1 har upphovsmannen en icke överlåtbar rätt till del i de försäljningar av verket som görs sedan han själv har avhänt sig det. I artikel 14.2 sägs att skyddet dock kan påkallas endast om lagstiftningen i det land som upphovsmannen tillhör medger ett sådant skydd.

Bakgrunden till dessa regler är i korthet den här.

En av upphovsmannens ekonomiskt mest betydelsefulla rättigheter är att han ensam kan bestämma om och på vilka villkor som exemplar av hans verk skall spridas till allmänheten. Han har uteslutande rätt att göra verket tillgängligt för allmänheten (2 § första stycket upphovsrättslagen), och verket görs tillgängligt för allmänheten bl.a. när exemplar bjuds ut till försäljning eller på något annat sätt sprids vidare (tredje stycket i samma paragraf). Detta brukar man kalla för upphovsmannens spridningsrätt. Men spridningsrätten sträcker sig givetvis inte hur långt som helst. När ett exemplar av verket med upphovsmannens samtycke väl har överlåtits, kan han inte hindra att exemplaret sprids vidare (19 § första stycket, i paragrafens lydelse enligt förslaget i prop. 1994/95:58). Hans spridningsrätt är konsumerad.

Reglerna om konsumtion av spridningsrätten innebär att ett exemplar av ett verk - t.ex. ett konstverk - fritt kan spridas bland allmänheten genom försäljning, om upphovsmannen en gång har överlåtit exemplaret. Principen gäller visserligen för alla upphovsmän. Men reglerna slår olika hårt mot olika grupper av upphovsmän. De träffar bildkonstnärerna hårdare.

Som har redovisats i avsnitt 4 består upphovsrätten av två ekonomiska delar: rätten att framställa exemplar av verket och rätten att göra verket tillgängligt för allmänheten, dvs. spridningsrätten. För en författare är det främst rätten att framställa exemplar som är av ekonomisk betydelse; spridningsrätten är inte lika betydelsefull. Om allmänheten uppskattar hans verk, kan han ju begära kompensation i form av royalty när verket skall ges ut i nya upplagor. För kompositörer är förhållandena ungefär desamma när det är fråga om utgivning av noter. Dessutom kan kompositörer och textförfattare begära ersättning när deras verk framförs offentligt, t.ex. vid konserter eller i radio eller TV. Dessa kategorier av upphovsmän kan således i stor utsträckning dra nytta av upphovsrätten. Bildkonstnärer däremot kan inte på samma sätt utnyttja den ekonomiska delen av sin upphovsrätt. Normalt begränsar sig konstnärernas rättigheter till överlåtelsen av själva originalexemplaret eller, som t.ex. vid grafiska verk, till utgivning av en ganska liten upplaga. Det är därför som principen om konsumtion av

spridningsrätten slår kraftigare mot bildkonstnärerna än vad den gör mot andra upphovsmän.

Detta bidrar säkert till att många bildkonstnärer lever under sämre ekonomiska förhållanden. Och samtidigt kan det vara så att andra säljer exemplar av deras konstverk vidare till höga priser utan att de själva får något utbyte av den vinst som görs på deras arbete. Det är givet att detta kan uppfattas som orättvist. Det finns tungt vägande kulturpolitiska skäl för att ge bildkonstnärerna - och deras efterlevande - rätt till en andel av det ekonomiska utbyte som handeln med deras verk ger upphov till. Det är också en gammal tanke att man skulle kunna stärka deras ställning genom att ge dem en sådan rätt i upphovsrättslig utformning. Men också mera rent upphovsrättsliga argument kan anföras till stöd för detta. När ett exemplar av ett konstverk säljs vidare görs det ju tillgängligt för en ny personkrets som kan tillgodogöra sig verket direkt. Precis som när kompositörer har rätt till ersättning när deras verk framförs offentligt kan det på goda grunder göras gällande att bildkonstnärer skall ha rätt till ersättning när deras verk görs tillgängliga för allmänheten genom vidareförsäljning.

Det är sådana här överväganden som ligger bakom principen om droit de suite och artikel 14 i Bernkonventionen.

Enligt Bernkonventionen är det inte fråga om någon minimirättighet som upphovsmännen måste ha. Länderna kan själva välja om de vill införa rättigheten eller inte. Många europeiska länder har valt att göra detta. Bland annat Belgien, Frankrike, Italien, Spanien och Tyskland har gjort det. Även i Norden finns sådan lagstiftning. Regler om droit de suite finns i Danmark, Island och Norge. I Finland har regeringen nyligen föreslagit riksdagen att en sådan rätt till ersättning skall införas (RP 287/1994 rd).

Upphovsrättsutredningen förordade i sitt slutbetänkande Översyn av upphovsrättslagstiftningen (SOU 1990:30) att även vi i Sverige skulle införa en rätt till ersättning vid yrkesmässig vidareförsäljning av konstverk. Vid remissbehandlingen välkomnades förslaget av det helt övervägande antalet remissinstanser. Den dåvarande regeringen valde ändå att inte lägga fram något förslag i saken (jfr prop. 1992/93:214 Ändringar i upphovsrättslagen s. 47). Den hänvisade till att det inom EG pågick en studie om reglering av rätt för konstnärer till ersättning vid yrkesmässig vidareförsäljning. Studien var avsedd att ligga till grund för beslut huruvida kommissionen skulle ta ett initiativ på området. När riksdagen tog ställning till propositionen utgick den från att frågan skulle komma att tas upp på nytt, om det visade sig att kommissionen valde att inte lägga fram något förslag. Riksdagen har även senare behandlat frågan om införande av droit de suite.

Enligt regeringens uppfattning bör ett ställningstagande i saken inte anstå längre. I EG:s arbetsprogram år 1990 nämndes ersättning för vidareförsäljning men utan att man lyckades presentera något förslag. I början av år 1995 meddelade kommissionen visserligen att frågan igen var uppe till prövning. Men det är högst osäkert om kommissionen verkligen kommer att lägga fram något förslag och hur ett sådant förslag i så fall ser ut. Utvecklingen har visat att det kommer att ta lång

tid innan det finns någon färdig rättsakt om harmonisering av medlemsländernas lagstiftning på området.

Som riksdagen tidigare har slagit fast finns det tungt vägande kulturpolitiska och andra skäl för att ge konstnärerna rätt till en andel av det ekonomiska utbyte som konsthandeln med deras verk ger upphov till. I synnerhet bildkonstnärernas ekonomiska villkor är otillfredsställande trots de insatser som samhället gör. Regler om droit de suite finns redan i många länder, och de praktiska erfarenheterna är goda. Det helt övervägande antalet remissinstanser har därför också välkomnat Upphovsrättsutredningens förslag att vi inför en sådan rätt i Sverige. Det fåtal remissinstanser som varit kritiska (bl.a. Riksrevisionsverket, Aktiebolaget Stockholms Auktionsverk och Sveriges Konst- och Antikhandlarförening) har egentligen inte haft några större invändningar mot själva principen om droit de suite utan har i stället riktat in kritiken mot den av utredningen föreslagna närmare utformningen av rätten. Statens kulturråd har ansett att en upphovsrättslig ordning riskerar att mest gynna dem som är i minst behov av ersättning. Kulturrådet har därför förordat en offentligrättslig avgift.

Regeringen föreslår att det i upphovsrättslagen skall införas regler om rätt till ersättning vid vidareförsäljning av exemplar av konstverk, s.k. droit de suite.

Frågan huruvida en sådan upphovsrättslig ersättning bör kombineras med en offentligrättslig avgift på vidareförsäljning av konst som inte omfattas av något upphovsrättsligt skydd måste beredas ytterligare. Regeringen kan därför inte ta slutlig ställning i frågan i detta ärende.

5.2 Rättens närmare utformning

Regeringens förslag: Upphovsmannen skall ha rätt till en ersättning på fem procent av försäljningspriset vid yrkesmässig försäljning av exemplar av hans konstverk. Rätten till ersättning skall inte gälla alster av byggnadskonst och inte heller alster av brukskonst som har framställts i flera identiskt lika exemplar. Rätt till ersättning skall finnas under verkets skyddstid. Rätten skall vara personlig och inte kunna överlätas. Den skall kunna göras gällande endast av en organisation som företräder ett flertal upphovsmän på området. Fordran på ersättning skall vara preskriberad, om inte organisationen kräver den ersättningskyldige på ersättningen inom tre år efter utgången av det kalenderår då försäljningen ägde rum. Den som yrkesmässigt säljer konst skall vara skyldig att överlämna en redovisning till organisationen, om denna begär det. I redovisningen skall anges de ersättningsgrundande försäljningar som gjorts under de tre närmast föregående kalenderåren. Bestämmelserna om rätt till ersättning begränsas så att de skall tillämpas på verk av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige. Regeringen får förekriva om bestämmelsernas tillämpning med avseende på andra länder.

Upphovsrättsutredningens förslag: Stämmer i allt väsentligt överens med regeringens (se betänkandet s. 540 f.).

Remissinstanserna: Det helt övervägande antalet remissinstanser har tillstyrkt förslagen eller lämnat dem utan någon invändning. Några remissinstanser - bl.a. Riksrevisionsverket, Näringsfrihetsombudsmannen, Aktiebolaget Stockholms Auktionsverk, Aktiebolaget Bukowski Auktioner och Sveriges Konst- och Antikhandlarförening - har riktat kritik mot utredningens förslag om den närmare utformningen av droit de suite. Kritiken har främst gällt risk för att handeln med konstverk blir byråkratisk och för att den flyttas utomlands.

Skälen för regeringens förslag: I det förra avsnittet har regeringen konstaterat att det bör införas regler om droit de suite. Den närmare utformningen av ersättningsrätten måste vara klar och enkel och passa in i det upphovsrättsliga systemet. Som flera remissinstanser har framhållit får rätten inte innebära någon omfattande byråkrati. Erfarenheterna från andra länder visar att den risken finns. Samtidigt måste det finnas ett smidigt och effektivt system för att göra gällande krav på ersättning. Dessutom bör man sträva efter nordisk rättslikhet på området. I huvudsak uppfyller Upphovsrättsutredningens förslag också dessa villkor. Det är bara på ett par punkter som regeringen väljer att föreslå andra lösningar.

Regeringen gör följande överväganden om rättens närmare utformning.

I enlighet med de tankegångar som ligger bakom artikel 14 i Bernkonventionen bör rätten till ersättning utformas som en individuell rättighet som upphovsmannen har (men krav skall kunna göras gällande endast av en organisation, se nedan). Detta är också utredningens förslag.

Om den upphovsrättsliga skyddstiden för verket har gått ut vid försäljningen, bör det inte finnas någon rätt till ersättning. Rätten bör inte heller gälla för alla försäljningar. För det första bör - precis som utredningen har föreslagit - det krävas att det rör sig om en vidareförsäljning av exemplaret. Att det skall vara fråga om en vidareförsäljning innebär att den försäljning som sker direkt från konstnären inte omfattas. För det andra bör rent privata försäljningar inte ge rätt till någon ersättning. Från principiell synpunkt saknas i och för sig anledning att utesluta dessa försäljningar. Men det skulle vara praktiskt helt omöjligt för upphovsmännen att kontrollera en sådan ordning. Övervägande skäl talar alltså för att privata försäljningar inte skall omfattas. Utgångspunkten bör vara att upphovsmannen skall ha rätt till ersättning av säljaren, om denne är näringsidkare och säljer exemplaret av konstverket i sin yrkesmässiga verksamhet. Upphovsmannen bör även ha rätt till ersättning när säljaren visserligen inte själv är en sådan näringsidkare men när försäljningen har kommit till stånd genom att en näringsidkare förmedlat köpet i sin yrkesmässiga verksamhet. Det är betydelsefullt att regleringen verkligen omfattar all försäljning som inte är att betrakta som rent privat.

I linje med vad utredningen har förordat föreslår regeringen därför att upphovsmannen skall ha rätt till ersättning av säljaren när exemplaret

säljs av en näringsidkare i hans yrkesmässiga verksamhet. Regeringen föreslår också att upphovsmannen skall ha rätt till ersättning även i annat fall om försäljningen förmedlas av en näringsidkare i dennes yrkesmässiga verksamhet samt att ersättningen då skall betalas av näringsidkaren.

Denna rätt till ersättning bör omfatta bildkonsten, dvs. sådana konstverk som inte samtidigt har någon praktisk funktion, t.ex. målningar, teckningar och grafik. Det förekommer försäljningar både av originalexemplar och av utgivna mindre upplagor av verket. Som utredningen har föreslagit bör det inte krävas att det skall röra sig om originalexemplar för att ersättning skall utgå. Man måste försöka undvika de problem som hänger ihop med bedömningen av om ett exemplar kan sägas vara ett original eller inte. I stället kan man komma ifrån de eventuellt negativa konsekvenser av en sådan här lösning genom att ha bestämmelser om att rätt till ersättning inte skall finnas om försäljningen understiger ett visst minsta pris (strax mer om detta). Uppförda byggnadsverk bör inte omfattas av rätten till ersättning, eftersom priset på sådana verk främst beror på annat än den konstnärliga utformningen. Däremot finns det inte skäl att undanta brukskonst, dvs. konstnärligt utformade bruksföremål, t.ex. glas, keramik, möbler och textilier. Men det skulle naturligtvis inte vara rimligt om ersättningsordningen omfattade all industriellt tillverkad brukskonst. Som utredningen förordat är det lämpligt att skilja ut de fall där flera identiskt lika exemplar av verket har framställts. Det är också den väg man har valt att gå i Danmark.

Regeringen föreslår därför att rätten till ersättning skall gälla exemplar av konstverk dock inte alster av byggnadskonst och inte heller alster av brukskonst som har framställts i flera identiskt lika exemplar.

Främst av praktiska skäl bör - som nyss har påpekats - försäljningar som understiger ett visst pris inte ge rätt till någon ersättning. Det framstår som lämpligt att minimipriset kopplas till basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Då uppnår man också den fördelen att den allmänna prisutvecklingen påverkar beloppets storlek. Gränsen måste - så som bl.a. Aktiebolaget Bukowski Auktioner har anmärkt i sitt remissyttrande - fastställas så att rätten till ersättning inte kommer att omfatta alltför obetydliga belopp. Samtidigt bör minimipriset bestämmas till ett så lågt belopp att man fångar upp försäljningen av en stor del av de grafiska bladen och de flesta målningarna. Ett minimipris på 3.000 - 4.000 kronor torde vara rimligt. Regeringen föreslår därför att det skall finnas rätt till ersättning endast om försäljningspriset exklusive mervärdesskatt överstiger en tiondel av gällande basbelopp enligt lagen om allmän försäkring.

Liksom i de flesta andra länder bör ersättningen utgå med en bestämd procentsats på försäljningspriset. Alternativet är ett system enligt vilket ersättningen beräknas efter värdestegringen. Det har visat sig att detta inte fungerar i praktiken. Utredningens förslag om en andel på fem procent har över lag gillats av remissinstanserna. Det är också samma procentsats som gäller i bl.a. Danmark och som har föreslagits i Finland. Regeringen föreslår därför att ersättningen skall motsvara fem

procent av försäljningspriset exklusive mervärdesskatt. Detta innebär att ersättning kommer utgå oavsett om värdet har stigit eller sjunkit.

Av sociala skäl bör rätten till ersättning - i samklang med artikel 14 i Bernkonventionen - inte kunna överlåtas under upphovsmannens livstid. Efter hans död bör rätten övergå till efterlevande make och arvingar och kunna testamenteras enligt vanliga regler.

Som tidigare har framhållits tillkommer rätten till ersättning upphovsmannen själv. De utländska erfarenheterna talar dock starkt för att det inte är realistiskt att överlåta till den enskilde konstnären eller, efter hans död, rättsinnehavarna att kräva in ersättningen. Utredningen har förordat att bevakningen och administrationen av rätten i stället handhas av en organisation. Nästan alla remissinstanser har delat bedömningen att detta är den bästa ordningen; upphovsmännens olika organisationer på området är också villiga att ta på sig uppgiften. Kollektiv förvaltning av rättigheter är inte heller ovanlig inom upphovsrätten. Upphovsmännens organisationer har i dag stor erfarenhet av hur man effektivt administrerar ersättningssystem som rör ett mycket stort antal användare. Genom att upplåta åt en organisation att bevaka, kräva in och betala ut ersättningen får man en samordning som dessutom besparar konsthandeln ett stort antal ersättningskrav. På samma sätt som i bl.a. Danmark (och i enlighet med vad som har föreslagits i Finland) bör det föreskrivas att rätten till ersättning skall kunna göras gällande endast av en organisation. Efter mönster av vad som föreskrivs i fråga om avtalslicens enligt 26 i § upphovsrättslagen kan bestämmelsen lämpligen utformas så att organisationen skall företräda ett flertal svenska upphovsmän på området. Därigenom uppnår man att organisationen är legitimerad att kräva in ersättningen oavsett om den ersättningsberättigade är medlem i organisationen eller inte.

Regeringen föreslår därför att krav på ersättning skall kunna göras gällande endast av en organisation som företräder ett flertal svenska upphovsmän på området. Organisationen skall vara skyldig att kräva in ersättningen och betala ut den insamlade ersättningen till den ersättningsberättigade.

För att underlätta tillämpningen bör det - så som utredningen har föreslagit - finnas en viss kortare preskriptionstid för upphovsmannens fordran. Eftersom det rör sig om en fordran mot säljaren eller i vissa fall mot en förmedlare, bör preskriptionen avbrytas om någon av dessa ersättningskyldiga krävs på betalning. I enlighet med vad som nyss har föreslagits om den insamlande organisationens ställning bör endast krav från organisationen medföra att preskriptionen avbryts. Regeringen föreslår därför att en fordran på ersättning skall vara preskriberad, om inte organisationen kräver den ersättningskyldige på ersättningen inom tre år efter utgången av det kalenderår då försäljningen ägde rum.

I syfte att göra det möjligt att kontrollera om det finns rätt till ersättning bör den näringsidkare som kan vara ersättningskyldig antingen som säljare eller som förmedlare vara skyldig att redovisa de försäljningar för vilka det föreligger ersättningskyldighet. Det bör vara tillräckligt att detta görs om organisationen begär det. Utredningen har ansett att redovisningen måste vara attesterad av en auktoriserad revisor,

men enligt regeringens mening är det inte nödvändigt att ha speciella föreskrifter om detta.

När det gäller reglernas tillämpningsområde finns det inte anledning att låta rätten till ersättning tillämpas på varje konstverk som säljs vidare i Sverige, oberoende av verkets ursprung. I stället bör bestämmelserna tillämpas på verk av den som har anknytning till Sverige. Regeringen föreslår därför att bestämmelserna om rätt till ersättning enligt upphovsrättslagen skall tillämpas på verk av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige. Med stöd av 62 § upphovsrättslagen får regeringen meddela föreskrifter om tillämpning med avseende också på andra länder (se avsnitt 7).

Utredningen har föreslagit att ersättningsskyldigheten och redovisningsskyldigheten skall sanktioneras med straffbestämmelser. Som regeringens förslag är utformat har upphovsmannen en rätt till ersättning av säljaren (eller i vissa fall av en förmedlare) när denne säljer ett exemplar av konstverket vidare. Det rör sig då om fall där spridningsrätten redan är konsumerad enligt bestämmelserna i 19 § upphovsrättslagen men där den vidare spridningen ger upphovsmannen en rätt till ersättning. Att inte betala ersättningen innebär inte något intrång i den till verket knutna upphovsrätten och kan därmed inte bestraffas enligt det allmänna straffstadgandet i 53 §. Det finns knappast något större behov av särskilda straffbestämmelser i saken. Allmänt sett vore det också olämpligt att bestraffa en underlåtenhet att uppfylla en rent civilrättsligt förpliktelse att betala ersättning. Inte heller finns det tillräckliga skäl att - vilket utredningen även har föreslagit - låta skyldigheten att avge en redovisning vara straffsanktionerad. Enligt regeringens förslag har organisationen rätt att få en redovisning om den begär detta. För det fall en viss säljare eller förmedlare skulle vägra att fullgöra den förpliktelsen kan organisationen säkerställa sin rätt enligt vanliga regler, t.ex. med handräckning enligt lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning eller genom ett vitesföreläggande av domstol.

Den närmare utformning av rätten som regeringen sålunda föreslår innebär en klar och enkel ordning som passar väl in i upphovsrätten. Samtidigt kommer det att finnas ett smidigt och effektivt system för att göra gällande krav på ersättning. Genom förslaget undviker man risken för en omfattande byråkrati. Förslaget står dessutom i samklang både med den danska utformningen av rätten och med vad som nyligen har föreslagits i Finland.

6.1 Skyddstiden för litterära och konstnärliga verk i allmänhet

Regeringens förslag: Skyddstiden för litterära och konstnärliga verk i allmänhet skall sträckas ut från 50 till 70 år. De särskilda reglerna om skyddstiden för anonyma och pseudonyma verk skall inte tillämpas, om upphovsmannen avslöjar sin identitet inom skyddstiden. Skyddstiden för anonyma och pseudonyma verk som ges ut i flera delar skall inte vara beroende av huruvida delarna har ett inbördes sammanhang. För verk som inte har offentliggjorts och vars upphovsman inte är känd skall upphovsrätten gälla till utgången av 70 år efter det år då verket skapades.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens (se promemorian s. 16).

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser har i allt väsentligt tillstyrkt promemorians förslag eller lämnat dem utan någon invändning.

Skälen för regeringens förslag: I avsnitt 3 har nämnts att rådet antagit ett direktiv om harmonisering av skyddstiden för upphovsrätt och närstående rättigheter. Direktivet innehåller regler om skyddstiden både för upphovsrätten och för de närstående rättigheterna. I detta avsnitt behandlas direktivets regler om skyddstiden för litterära och konstnärliga verk i allmänhet.

Artikel 1.1 föreskriver att upphovsrätten till ett litterärt eller konstnärligt verk skall löpa under upphovsmannens livstid och 70 år efter hans död oavsett vilken dag som verket lagligen gjordes tillgängligt för allmänheten. Artikel 1.2 föreskriver att skyddstiden för verk med två eller flera upphovsmän skall räknas från den sist avlidne upphovsmannens dödsdag. Direktivet omfattar enligt artikel 9 inte de ideella rättigheterna, och någon skyldighet att utsträcka skyddstiden även för dessa rättigheter föreligger alltså inte.

I svensk rätt finns bestämmelser om den upphovsrättsliga skyddstiden i 43 § upphovsrättslagen. Enligt paragrafen gäller upphovsrätt till ett verk intill utgången av femtionde året efter det år då upphovsmannen avled. Beträffande verk som har två eller flera upphovsmän vars bidrag inte utgör självständiga verk sägs att tiden räknas från den sist avlidne upphovsmannens dödsår.

Upphovsrättslagen skall alltså ändras så att direktivets krav på en sjuttioårig skyddstid blir uppfyllt. Men alldeles oavsett direktivet finns det enligt regeringens mening goda skäl för en längre skyddstid än vad vi har i dag. En förlängning av skyddstiden kommer att ge bättre förutsättningar för litterärt och konstnärligt skapande här i landet. Att författare, kompositörer och konstnärer har möjlighet till ett fullgott upphovsrättsligt skydd ligger i hela samhällets intresse. Den nya, längre

skyddstiden bör inte gälla bara för upphovsmännens ekonomiska rättigheter - vilket direktivet kräver - utan också för deras ideella rättigheter. Som flera remissinstanser har framhållit talar mycket för att de ideella rättigheterna kommer att få en större betydelse i framtiden än vad de haft hittills. Ny teknik öppnar helt nya möjligheter vad gäller t.ex. exemplarframställning och ändring av verket. Det är viktigt att upphovsmännens ideella rättigheter inte har ett sämre skydd än vad de ekonomiska rättigheterna har.

Regeringen föreslår därför att skyddstiden för litterära och konstnärliga verk i allmänhet skall sträckas ut från 50 till 70 år. Den längre skyddstiden kommer att gälla även för fotografiska verk (1 § första stycket 5 upphovsrättslagen). I nästa avsnitt behandlas särskilda regler för filmverk.

Vid sidan av denna allmänna förlängning av upphovsrättens giltighetstid bör en del bestämmelser i upphovsrättslagen justeras i enlighet med direktivets krav.

Artikel 1.3 föreskriver som huvudregel i fråga om anonyma och pseudonyma verk att skyddstiden skall löpa under 70 år från det att verket lagligen gjorts tillgängligt för allmänheten. Den föreskrivna skyddstiden skall inte tillämpas i två fall. Då skall i stället den i artikel 1.1 angivna skyddstiden gälla. Det ena fallet är om upphovsmännens pseudonym inte lämnar något utrymme för tvivel om hans identitet. Det andra fallet är om upphovsmannen avslöjar sin identitet.

I svensk rätt finns regler om skyddstiden för anonyma och pseudonyma verk i 44 § upphovsrättslagen. Där sägs att när det gäller verk som har offentliggjorts utan att upphovsmannen blivit angiven med sitt namn eller med sin allmänt kända pseudonym eller signatur så gäller upphovsrätten intill utgången av det femtionde året efter det år när verket offentliggjordes. Ett verk anses vara offentliggjort när det lovligt har gjorts tillgängligt för allmänheten (8 § första stycket). Bestämmelsen i 44 § är alltså inte tillämplig på anonyma eller pseudonyma verk om upphovsmännens pseudonym eller signatur är allmänt känd. Uttrycket "allmänt känd" svarar mot vad som i direktivet sägs om att pseudonymen inte lämnar något utrymme för tvivel om upphovsmännens identitet. När det sedan gäller den andra undantags-situationen i direktivet - att upphovsmannen avslöjar sin identitet - finns motsvarande reglering i 44 § andra stycket. Enligt den bestämmelsen skall skyddstiden inte räknas från offentliggörandet utan från dödsåret, om upphovsmannen inom skyddstiden har blivit angiven på det sätt som anges i 7 § eller om det visas att han avlidit inom den nämnda tiden. Enligt 7 § skall, där annat inte visas, som upphovsman anses den vars namn eller allmänt kända pseudonym eller signatur på sedvanligt sätt har satts ut på exemplar av verket eller angetts när detta gjorts tillgängligt för allmänheten.

Dessa regler i upphovsrättslagen täcker delvis samma situationer som dem som avses med direktivets undantagsbestämmelse men delvis andra. De bör följaktligen ändras för att komma helt i överensstämmelse med direktivets regler. Regeringen föreslår därför att de särskilda reglerna om skyddstiden för anonyma och pseudonyma verk inte

skall tillämpas, om upphovsmannen avslöjar sin identitet under skyddstiden. Om detta sker, skall i stället tillämpas den allmänna bestämmelsen om upphovsrättens giltighetstid (43 § upphovsrättslagen).

Artikel 1.5 handlar om verk som ges ut i delar. Skyddstiden skall då beräknas för varje del för sig.

I svensk rätt finns motsvarande regel i 44 § första stycket andra meningen upphovsrättslagen. Enligt paragrafen gäller i fråga om verk som ges ut i flera delar med inbördes sammanhang att skyddstiden skall räknas från den tidpunkt när den sista delen offentliggjordes. Eftersom direktivets regel innebär att skyddstiden skall räknas för varje del för sig även om det finns ett inbördes sammanhang, måste upphovsrättslagen ändras för att komma i överensstämmelse med direktivet. Regeringen föreslår därför att skyddstiden för anonyma och pseudonyma verk som ges ut i delar inte skall vara beroende av huruvida delarna har ett inbördes sammanhang.

Artikel 1.6 föreskriver att skyddet skall upphöra för sådana verk för vilka skyddstiden inte räknas från upphovsmannens död och vilka inte lagligen har gjorts tillgängliga för allmänheten inom 70 år efter det att de skapades.

I svensk rätt finns inte någon motsvarande bestämmelse. Principiellt sett är skyddstiden för ett anonymt eller pseudonymt verk i Sverige inte begränsad så länge verket inte har offentliggjorts. Konsekvensen av detta kan i vissa fall bli ett evigt skydd. Detta strider mot direktivets krav, och upphovsrättslagen måste följaktligen ändras. Regeringen föreslår därför att för verk som inte har offentliggjorts och vars upphovsman inte är känd skall upphovsrätten gälla till utgången av 70 år efter det år då verket skapades.

6.2 Särskild skyddstid för filmverk

Regeringens förslag: Skyddstiden för filmverk skall vara 70 år från dödsåret för den sist avlidne av huvudregissören, manusförfattaren, dialogförfattaren och kompositören av verkets speciella musik.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens (se promemorian s. 19).

Remissinstanserna: Remissinstanserna har i allt väsentligt tillstyrkt promemorians förslag eller lämnat det utan någon invändning.

Skälen för regeringens förslag: I det föregående avsnittet har regeringen föreslagit en förlängning av skyddstiden för litterära och konstnärliga verk i allmänhet. Direktivet innehåller vissa särskilda regler som direkt eller indirekt rör skyddstiden för kinematografiska eller audiovisuella verk, dvs. filmverk.

Artikel 2.1 föreskriver att ett filmverks huvudregissör skall anses som dess upphovsman eller en av dess upphovsmän men att medlemsstaterna får föreskriva att också andra skall anses som medupphovsmän. I

svensk rätt är huvudregissören till ett filmverk praktiskt taget undantagslöst en av dess upphovsmän. Någon ändring av upphovsrättslagen torde alltså inte vara påkallad.

Artikel 2.2 innehåller en huvudbestämmelse om skyddstiden för filmverk. Bestämmelsen är en harmonisering av två olika rättstraditioner på området. Enligt nordisk och kontinental rättstradition tillkommer upphovsrätten till ett filmverk samtliga de upphovsmän som medverkar vid skapandet av filmverket och skyddstiden räknas från den längst levande upphovsmannens död. Enligt anglosaxisk rätt tillkommer upphovsrätten till ett filmverk däremot principiellt producenten och skyddstiden räknas inte från en uphovsmans dödsår utan från när verket gjordes offentligt. Genom artikeln harmoniseras de här två systemen. Det sker på ett sådant sätt att skyddstiden för ett filmverk skall räknas från en uphovsmans död men att antalet uphovsmän som skall beaktas begränsas. Sålunda skall skyddstiden vara 70 år räknat från det att den siste inom en kategori av fyra personer har avlidit. Kategorin består av huvudregissören, manusförfattaren, dialogförfattaren och kompositören av musik som har skapats särskilt för användning i verket.

I svensk rätt finns det inte några särskilda lagbestämmelser om skyddstiden för filmverk. I linje med det nyss sagda om nordisk rättstradition på området kan åtskilliga personer anses ha lämnat sådana bidrag till ett filmverk att de är uphovsmän till verket. Enligt 6 § uphovsrättslagen gäller att om ett verk har två eller flera uphovsmän vilkas bidrag inte utgör självständiga verk så tillkommer uphovsrätten dem gemensamt. För sådana verk räknas skyddstiden enligt 43 § från den sist avlidne uphovsmannens dödsår. Denne behöver emellertid inte tillhöra någon av de fyra personkategorier som nämns i direktivet utan kan t.ex. vara en dräktdesigner.

Det anförda betyder att skyddstiden för ett filmverk med tillämpning av de nuvarande reglerna i uphovsrättslagen kan bli en annan än den som direktivet föreskriver. Lagen måste alltså på denna punkt anpassas till direktivet. Regeringen föreslår därför att skyddstiden för filmverk skall vara 70 år från dödsåret för den sist avlidne av huvudregissören, manusförfattaren, dialogförfattaren och kompositören av verkets speciella musik.

6.3 Skyddstiden för närstående rättigheter

Regeringens förslag: Utgångspunkten för beräkningen av skyddstiden för utövande konstnärers prestationer skall vara tidpunkten för framförandet. Om en upptagning av framförandet har getts ut eller offentliggjorts, skall utgångspunkten i stället vara tidpunkten för den första av dessa åtgärder. Motsvarande utgångspunkt skall gälla för beräkningen av skyddstiden för framställare av ljud- eller bildupptagningar.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens (se promemorian s. 20, 21 och 22).

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser har i allt väsentligt tillstyrkt promemorians förslag eller lämnat dem utan någon invändning.

Skälen för förslaget: I de två föregående avsnitten har behandlats direktivets regler om skyddstiden för upphovsrättsligt skyddade verk. Direktivet innehåller även bestämmelser om skyddstiden för närstående rättighetshavares prestationer. Det finns regler om utövande konstnärers prestationer. Det finns också regler om rättigheter som tillkommer framställare av ljud- och bildupptagningar och om rättigheter som tillkommer radio- och televisionsföretag.

Artikel 3.1 föreskriver att en utövande konstnärers rätt skall löpa ut 50 år efter framförandet. Om en upptagning av framförandet lovligen har getts ut eller offentliggjorts inom 50 år från framförandet, skall enligt artikeln utgångspunkten för beräkningen av skyddstiden dock vara den tidpunkt då upptagningen gavs ut eller offentliggjordes, beroende på vilket som sker först.

I svensk rätt finns bestämmelser om skyddstiden för utövande konstnärers rättigheter i 45 § andra stycket upphovsrättslagen. Enligt bestämmelsen får ett framförande som har tagits upp på en anordning genom vilken det kan återges inte utan den utövande konstnärers samtycke föras över till en annan sådan anordning eller göras tillgängligt för allmänheten förrän 50 år har förflutit efter det år då upptagningen gjordes (i paragrafens lydelse enligt förslaget i prop. 1994/95:58).

Utgångspunkten enligt upphovsrättslagen för beräkningen av skyddets giltighetstid för utövande konstnärer är således en annan än vad som föreskrivs i direktivet. Upphovsrättslagen måste alltså ändras så att lagen stämmer överens med direktivet. Regeringen föreslår därför att utgångspunkten för beräkningen av skyddstiden för utövande konstnärers prestationer skall vara tidpunkten för framförandet eller, om en upptagning av framförandet har getts ut eller offentliggjorts, tidpunkten för den första av dessa båda åtgärder.

Artikel 3.2 föreskriver att fonogramframställares rättigheter skall löpa ut 50 år efter upptagningen. Om fonogrammet ges ut lagligen eller lagligen offentliggörs under denna tid, skall enligt bestämmelsen rättigheterna dock löpa ut 50 år efter dagen för första utgivning eller offentliggörande, beroende på vilket som sker först. I artikel 3.3 finns motsvarande bestämmelser om de rättigheter som tillkommer producenter av den första upptagningen av en film.

I svensk rätt finns bestämmelser om skyddstiden för framställare av ljud- eller bildupptagningar i 46 § första stycket upphovsrättslagen. Enligt bestämmelsen får en grammofonskiva, en film eller en annan anordning på vilken ljud eller rörliga bilder har tagits upp inte utan framställarens samtycke eftergöras eller göras tillgänglig för allmänheten förrän 50 år har förflutit från det år då upptagningen gjordes (i paragrafens lydelse enligt förslaget i prop. 1994/95:58).

Utgångspunkten enligt upphovsrättslagen för beräkningen av skyddets giltighetstid är således en annan än vad som föreskrivs i direktivet.

Upphovsrättslagen måste alltså ändras så att lagen stämmer överens med direktivet. Regeringen föreslår därför att utgångspunkten för beräkningen av skyddstiden för framställare av ljud- eller bildupptagningar skall vara tidpunkten för upptagningen eller, om upptagningen har getts ut eller offentliggjorts, tidpunkten för den första av dessa båda åtgärder.

Artikel 3.4 föreskriver att televisions- och radioföretags rättigheter skall löpa ut 50 år efter det att utsändningen först överförs via tråd eller trådlöst, inbegripet via kabel eller satellit.

I svensk rätt finns bestämmelser om skyddstiden för de rättigheter som tillkommer radio- och televisionsföretag i 48 § andra stycket upphovsrättslagen. Enligt bestämmelsen får en ljudradio- eller televisionsutsändning som har tagits upp på en anordning genom vilken den kan återges inte utan företagets samtycke föras över från en sådan anordning till en annan förrän 50 år har förflutit efter det år då utsändningen ägde rum; anordningen får inte heller utan företagets samtycke spridas till allmänheten förrän samma tid har förflutit (i paragrafens lydelse enligt förslaget i prop. 1994/95:58). Begreppet "ljudradio- eller televisionsutsändning" omfattar kabelsändning och sändning över satellit. Upphovsrättslagen stämmer således överens med direktivet, och någon lagändring bör enligt regeringens bedömning inte göras.

6.4 Outgivna verk

Regeringens förslag: Den som för första gången ger ut eller offentliggör ett verk för vilket skyddstiden har gått ut och som inte tidigare har getts ut skall ha en rätt som svarar mot de ekonomiska rättigheter som innefattas i upphovsrätten. Rätten skall gälla i 25 år. Skyddet begränsas så att det skall tillämpas på utgivningar och offentliggöranden av sådana fysiska och juridiska personer som har anknytning till Sverige. Regeringen får föreskriva att bestämmelserna skall tillämpas med avseende på andra länder.

Promemorians förslag: Stämmer överens med regeringens (se promemorian s. 23).

Remissinstanserna: Remissinstanserna har i allt väsentligt tillstyrkt promemorians förslag eller lämnat dem utan någon invändning.

Skälen för regeringens förslag: Artikel 4 föreskriver att en person som efter det upphovsrättsliga skyddets utgång för första gången lagligen ger ut eller offentliggör ett verk som inte tidigare har getts ut skall ha rätt till ett skydd motsvarande upphovsmannens ekonomiska rättigheter. Skyddstiden för sådana rättigheter skall enligt artikeln vara 25 år från den dag då verket först lagligen gavs ut eller offentliggjordes. Regeln ger en ny sorts skydd. Den syftar till att uppmuntra och ge ett ekonomiskt utbyte vid utgivningar av nyupptäckta verk vars upphovsrättsliga skyddstid har löpt ut. Ett exempel på detta är

när en okänd symfoni av Mozart plötsligt hittades i Odense i Danmark för några år sedan.

I svensk rätt är ett verk fritt när skyddstiden har gått ut (om man bortser från de åtgärder som kan vidtas enligt 51 § upphovsrättslagen när ett verk används på ett sätt som kränker den andliga odlingens intressen). Detta gäller även om verket aldrig har getts ut. Upphovsrättslagen stämmer således i detta avseende inte överens med direktivet. En motsvarande bestämmelse måste alltså införas. Regeringen föreslår därför att den som för första gången ger ut eller offentliggör ett verk för vilket skyddstiden har gått ut och som inte tidigare har getts ut skall ha ett skydd som motsvarar upphovsrättens ekonomiska del och att skyddet skall gälla under 25 år.

Direktivet innehåller inte några regler om på vilka utgivningar och offentliggöranden som artikel 4 skall tillämpas. Skyddet omfattas inte heller av Bernkonventionen eller någon annan internationell överenskommelse på området. Enligt regeringens mening framstår det som naturligt att det nya skyddet tillämpas på utgivningar och offentliggöranden av fysiska och juridiska personer som har anknytning till Sverige. Med stöd av 62 § får regeringen meddela föreskrifter om tillämpningen med avseende också på andra länder (se avsnitt 7).

6.5 Några andra frågor

Regeringens bedömning: Inga andra lagändringar bör göras.

Promemorians bedömning: Stämmer överens med regeringens (se promemorian s. 23 och 24).

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser har delat promemorians bedömning eller lämnat den utan någon invändning.

Skälen för regeringens bedömning: Artikel 5 ger medlemsländerna möjlighet att föreskriva ett särskilt skydd för kritiska och vetenskapliga publikationer för vilka skyddstiden har gått ut eller som av någon annan anledning är fria från upphovsrättslig synpunkt. Enligt artikeln är den längsta tiden för ett sådant skydd 30 år från första lagliga utgivningen. I svensk rätt skyddas kritiska och vetenskapliga verk på samma sätt som andra verk, ofta som litterära verk. Följaktligen gäller vanliga skyddstider också för sådana verk och de är fria, om skyddstiden har gått ut. Enligt regeringens bedömning finns det inte någon anledning att ha en särreglering för kritiska eller vetenskapliga publikationer.

Artikel 7.1 föreskriver att om ett verks ursprungsland enligt Bernkonventionen är ett tredje land och om upphovsmannen till verket inte är medborgare i en medlemsstat, så skall den skyddstid som föreskrivs av medlemsstaterna löpa ut den dag då det skydd som gäller i verkets ursprungsland löper ut och den får inte överstiga den tid som fastställs i artikel 1. Motsvarande bestämmelser för närstående rättigheter finns i artikel 7.2. För svensk del ger de här artiklarna inte anledning till några lagändringar. Sverige är anslutet till konventionerna

och ger enligt bestämmelserna i den internationella upphovsrättsförordningen (1994:193) skydd åt upphovsmän och närstående rättighetshavare från andra länder. Skyddet enligt svensk rätt gäller dock inte när skyddstiden i verkets hemland respektive det land där framförandet skedde har gått ut (3 §).

7 Ändring av delegationsbestämmelsen

Regeringens förslag: Regeringen skall få meddela föreskrifter om upphovsrättslagens tillämpning med avseende på andra länder inte endast under förutsättning av ömsesidighet utan också i de fall det följer av ett sådant avtal med en främmande stat eller en mellanfolklig organisation som riksdagen godkänt.

Skälen för regeringens förslag: Som har nämnts i avsnitt 4 tillämpas upphovsrättslagen på svenska verk och på svenska framföranden, upptagningar och andra prestationer. Enligt 60 § skall lagens föreskrifter om upphovsrätt sålunda tillämpas bl.a. på verk av svenska medborgare eller personer som har sin vanliga vistelseort i Sverige och på verk som först har getts ut i Sverige. Regler om tillämpningen av lagens bestämmelser om närstående rättigheter finns i 61 §. Huvudregeln är att bestämmelserna tillämpas på sådana framföranden, ljudupptagningar och utsändningar som äger rum i Sverige och på utsändningar där sändarföretaget har sitt säte i Sverige. I 61 § finns även regler om lagens tillämpning som är grundade på svenskt medborgarskap eller liknande. Exempelvis skall enligt paragrafens andra stycke bestämmelserna i 49 § (katalogskyddet) som utgångspunkt tillämpas på den som är svensk medborgare eller svensk juridisk person.

Men upphovsrätten är ett rättsområde med en mycket stark internationell anknytning, och Sverige är anslutet till flera internationella konventioner, bl.a. till Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk och till Internationella konventionen om skydd för utövande konstnärer, framställare av fonogram och radioföretag (Romkonventionen). Konventionerna bygger på nationell behandling. Med detta menas att en stat som har anslutit sig till en konvention måste behandla medborgare i en annan medlemstat på samma sätt som sina egna medborgare. Genom Sveriges anslutning till konventionerna skyddas utländska verk och prestationer i betydande grad här i landet.

Föreskrifter om upphovsrättslagens tillämpning med avseende på andra länder finns i internationella upphovsrättsförordningen (1994:193). Exempelvis skall enligt 2 § bestämmelserna om upphovsrätt i upphovsrättslagen tillämpas på verk av den som är medborgare eller har sin vanliga vistelseort i ett annat land än Sverige, om det landet är anslutet till Bernkonventionen. Regeringen har meddelat föreskrifterna i

förordningen med stöd av en delegationsbestämmelse i upphovsrättslagen. Enligt 62 § får regeringen meddela föreskrifter om lagens tillämpning med avseende på andra länder. Regeringen får dock - enligt bemyndigandets nuvarande lydelse - meddela sådana föreskrifter endast under förutsättning av ömsesidighet.

Till följd av medlemskapet i EU och EES-avtalet måste Sverige ge skydd till andra länder även om det inte föreligger någon ömsesidighet. Enligt artikel 6 i Romfördraget i dess lydelse enligt Maastrichtfördraget skall nämligen all diskriminering på grund av nationalitet vara förbjuden inom fördragets tillämpningsområde och samma princip finns även i EES-avtalet (artikel 4). Principen om icke-diskriminering gäller för upphovsrätt och närstående rättigheter och ett EES-lands lagstiftning får inte utesluta andra samarbetsländers medborgare från sådana rättigheter som lagen ger åt den egna statens medborgare (jfr EG-domstolens dom den 20 oktober 1993 i "Phil Collins-målet", domen är redovisad i Justitiedepartementets promemoria De upphovsrättsliga skyddstiderna, Ds 1994:127 s. 27 f.). Av EES-avtalet följer alltså att de rättigheter som upphovsrättslagen ger till svenska medborgare måste ges till alla personer som är medborgare i något EES-land även om det inte föreligger ömsesidighet. Också avtalet om handelsrelaterade aspekter av immaterialrätter (TRIPs) kräver i vissa fall att rättigheter på upphovsrättslagens område ges till andra länder oberoende av ömsesidighet (prop. 1994/95:35 Sveriges anslutning till Världshandelsorganisationen m.m. Del A s. 64 f.). För första gången i det multilaterala internationella regelverket om immaterialrätt har man infört en bestämmelse om mest-gynnad-nationsbehandling. Denna innebär att alla de immaterialrättsliga förmåner som en medlem i Världshandelsorganisationen beviljar någon annan medlems medborgare måste - med vissa undantag - omedelbart och ovillkorligt ges till alla andra medlemsländers medborgare.

I dag är föreskrifterna om upphovsrättslagens tillämpning med avseende på andra länder samlade i internationella upphovsrättsförordningen. Den nuvarande delegationsbestämmelsen i 62 § förutsätter dock ömsesidighet och ger därmed regeringen inte rätt att meddela alla de föreskrifter om lagens tillämpning som är nödvändiga till följd av EES-avtalet och TRIPs-avtalet. Om 62 § inte ändras, måste de föreskrifter som inte grundas på ömsesidighet ges direkt i lagen medan de andra föreskrifterna skulle finnas kvar i förordningen.

För den enskilde blir regelverket klarast och enklast, om samtliga konventionsbundna föreskrifter om upphovsrättslagens tillämpningsområde med avseende på andra länder finns i internationella upphovsrättsförordningen. Även av andra skäl är en sådan ordning mest ändamålsenlig. En uppräknning i lagen av de länder gentemot vilka bestämmelserna skall tillämpas kunde göra det nödvändigt med en lagändring - och alltså en riksdagsbehandling - varje gång något land ansluter sig till Världshandelsorganisationen. Riksdagen har vid flera tillfällen också godtagit att denna typ av föreskrifter delegeras till regeringen (jfr Lagrådet i prop. 1985/86:119 s. 51). Ett exempel på detta finns på ett näraliggande område. Enligt 15 § lagen (1992:1685)

om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter får regeringen, under förutsättning av ömsesidighet eller om det följer av ett sådant avtal med en främmande stat eller en mellanfolklig organisation som riksdagen godkänt, föreskriva om lagens tillämplighet i förhållande till andra stater. Det är lämpligt att 62 § upphovsrättslagen utformas på samma sätt som delegationsbestämmelsen i kretsmönsterlagen. Med ett sådant bemyndigande från riksdagen kommer regeringen att ha kompetens att meddela de föreskrifter om lagens tillämpning som är nödvändiga på grund av EES-avtalet och TRIPs-avtalet. De konventionsbundna föreskrifterna om lagens tillämpning kommer då också i fortsättningen att finnas samlade i internationella upphovsrättsförordningen. Samtidigt är förutsättningarna för regeringens utnyttjande av riksdagens bemyndigande tillräckligt begränsade.

Regeringen föreslår därför att 62 § upphovsrättslagen ändras så att regeringen får meddela föreskrifter om lagens tillämpning med avseende på andra länder också i de fall det följer av ett sådant avtal med en främmande stat eller en mellanfolklig organisation som riksdagen godkänt.

8 Kostnader och resursbehov

Lagförslagen medför i sig inte några ekonomiska konsekvenser för det allmänna. Däremot kommer naturligtvis den som väljer att utnyttja ett verk som åter blir upphovsrättsligt skyddat att kunna drabbas av en kostnad som annars inte skulle ha aktualiserats.

9 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Artikel 10 i direktivet innehåller bestämmelser om tillämpningen i tiden av direktivets bestämmelser.

I artikel 10.2 finns en regel av innebörd att skyddstiderna i direktivet skall tillämpas på alla verk och prestationer som den 1 juli 1995 är skyddade i åtminstone en medlemsstat enligt den nationella lagstiftningen där. Bestämmelsen innebär att skyddstiden i vissa fall kommer att återupplivas.

De flesta av EU:s medlemsstater har för närvarande, i likhet med Sverige, en skyddstid på 50 år. Men några länder har en längre tid. I Tyskland är skyddstiden 70 år, i Spanien 60 år och i Frankrike 70 år för vissa verk. Med hänsyn till EG-domstolens dom i det tidigare nämnda "Phil Collins-målet" måste man utgå från att Tyskland kommer att ge en sjuttioårig skyddstid till alla verk av medborgare från EES-länderna. I Tyskland kommer det sålunda den 1 juli 1995 att finnas en sjuttioårig skyddstid för verk som skapats av medborgare från något EES-land. Eftersom skyddstiderna skall tillämpas på verk som den 1 juli 1995 är skyddade i åtminstone en medlemsstat, måste EES-länderna vid uppfyllandet av direktivet ge en sjuttioårig skyddstid för alla verk av personer som är medborgare i något EES-land. EES-länderna är alltså

skyldiga att återuppliva skyddet för verk där en sjuttioårig skyddstid inte har gått ut. Samma bedömning gjordes i Justitiedepartementets promemoria De upphovsrättsliga skyddstiderna (Ds 1994:127), och denna bedömning har godtagits av det helt övervägande antalet remissinstanser. Även kommissionen har gett uttryck för samma uppfattning (jfr kommissionens skrivelse till rådet den 19 januari 1995 [4346/95]). En annan uppfattning skulle för övrigt innebära att skyddet i Sverige, för en viss tidsperiod, typiskt sett skulle bli sämre för svenska upphovsmän än för tyska, franska och spanska upphovsmän (jfr promemorians s. 27). En sådan ordning framstår inte som lämplig.

Den nya skyddstiden på 70 år som regeringen föreslår i lagrådsremissen skall därför tillämpas även på verk som har skapats innan de nya reglerna träder i kraft, oavsett om skyddstiden hade löpt ut enligt de hittills gällande bestämmelserna. Detta innebär dock inte att en sjuttioårig skyddstid kommer att ges till verk som inte har någon EES-anknytning. I dessa fall skall den i Bernkonventionen angivna principen om jämförelse av skyddstiden tillämpas (se artikel 7.1 i direktivet; jfr också 3 § internationella upphovsrättsförordningen, 1994:193).

För att det inte skall kunna råda någon tvekan om att den nya skyddstiden kan gälla retroaktivt för samtliga svenska verk bör den förlängda skyddstiden träda i kraft så att den redan löper den 1 juli 1995. De föreslagna lagändringarna bör därför träda i kraft den 30 juni 1995.

Lagförslaget innebär sålunda att skyddet kommer att återupplivas för vissa verk som enligt de nuvarande bestämmelserna redan hunnit bli fria eller som kommer att bli fria före den nya lagens ikraftträdande. Det kan dock inträffa att någon under den fria tiden hade börjat föfoga över verket, genom att framställa exemplar av verket eller genom att göra det tillgängligt för allmänheten. Det är därför nödvändigt med övergångsregler som skyddar tredje man. I inledningen till direktivet konstateras också att hänsyn till förvärvade rättigheter och berättigade förväntningar är en del av gemenskapens rättsordning (punkten 27). Enligt artikel 10.3 skall direktivet inte påverka sådana utnyttjanden som har skett före den 1 juli 1995 och medlemsstaterna skall anta de nödvändiga bestämmelserna för att särskilt skydda rättigheter som har förvärvats av tredje man.

En redan vidtagen åtgärd - t.ex. framställning av exemplar av ett verk - skall naturligtvis inte kunna angripas med stöd av den återupplivade upphovsrätten. Inte heller bör de nya reglerna gripa in i rådande avtalsförhållanden. Om någon genom ett avtal har getts rätt att föfoga över verket, skall han alltså inte förlora den rätt som han fått. De nya bestämmelserna bör således inte tillämpas när det gäller åtgärder som har vidtagits eller rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet.

Övergångsbestämmelser av detta slag föreslogs också i den nyss nämnda promemorian från Justitiedepartementet. Vid remissbehandlingen av promemorian har dock flera remissinstanser - bl.a. Hovrätten för Västra Sverige och Sveriges Advokatsamfund - kritiserat de föreslagna övergångsbestämmelserna för att dessa inte ger ett tillräckligt skydd för den som under den fria tiden börjat att föfoga

över ett verk. Remissinstanserna har framhållit att det är viktigt att projekt som inletts när verket var fritt får avslutas på rimliga villkor.

Enligt regeringens bedömning är denna kritik väl grundad. Eftersom förfogandet var lovligt under den fria tiden, har den som gjorde det ett berättigat intresse att utan hinder av de nya bestämmelserna få tillgodogöra sig det arbete och de kostnader som han har lagt ned på företaget. Detta gäller inte minst för förfogande i form av exemplarframställning av litterära och musikaliska verk. Här rör det sig ju ofta om mycket långsiktiga projekt med stora investeringar. Det finns naturligtvis även ett allmänt intresse i att investeringar inte går förlorade genom att ett utnyttjande måste upphöra eller inte kan sättas igång. Sådana intressen måste skyddas genom särskilda övergångsregler. Frågan hur intressena bäst tillgodoses utan att det slår ut det upphovsrättsliga skyddet har därför åter tagits upp vid särskilda överläggningar mellan ansvariga departement och ministerier i de nordiska länderna. Vid de nordiska överläggningarna har frågan diskuterats ingående. Man har nått full enighet om hur övergångsreglerna bör utformas.

Den som under den fria tiden har börjat att förfoga över ett verk genom att framställa exemplar av verket bör få avsluta den planerade verksamheten utan hinder av att skyddet återupplivas. Det bör även finnas ett skydd för den som under den fria tiden förberett ett sådant förfogande, t.ex. genom dyra investeringar. Samma rätt bör därför tillkomma den som har vidtagit väsentliga åtgärder för att framställa exemplar av verket. Att det - trots den återuppväckta upphovsrätten - under en obegränsad tid skulle finnas rätt till förfogande över verket är emellertid knappast motiverat och det skulle dessutom kunna föranleda missbruk. Rätten att fortsätta med exemplarframställningen bör därför gälla under en viss övergångstid. Liknande regler till skydd för tredje man är för övrigt vedertagna inom immaterialrätten när ensamrätter återupplivas (jfr 74 § andra stycket patentlagen [1967:837] och 5 ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till lagen [1993:1406] om ändring i patentlagen).

Exemplar av verk som har framställts före ikraftträdandet eller under övergångsfristen bör fritt få visas och spridas. Undantag bör dock göras för uthyrning och utlåning (19 § andra stycket upphovsrättslagen, i paragrafens lydelse enligt proposition 1994/95:58).

Av praktiska skäl bör verk, som ingår i upptagningar avsedda för radio- eller televisionsutsändning och som gjordes under den fria tiden, få användas för sådana utsändningar under en övergångstid utan att användaren skall behöva inhämta upphovsmannens samtycke. Detsamma bör gälla för offentligt framförande av filmupptagningar. Bland andra Sveriges Radio Aktiebolag har efterlyst övergångsregler med detta syfte.

När det gäller de närstående rättigheterna finns det goda skäl för att så långt som möjligt behandla dem på samma sätt som upphovsrätten. Retroaktivitet bör gälla för de nya bestämmelserna om framföranden och andra prestationer på de närstående rättigheternas område från samtliga EES-länderna. Samma övergångsregler bör också gälla. En

sådan ordning innebär att regelsystemet blir enkelt och klart och har också gillats av de flesta remissinstanserna.

I proposition 1994/95:58 Uthyrning och utlåning av upphovsrättsligt skyddade verk, m.m. har regeringen föreslagit en övergångsbestämmelse enligt vilken vissa övergångsbestämmelser till lagen (1986:367) om ändring i upphovsrättslagen skall gälla. Dessa övergångsbestämmelser innebär i korthet att de nya bestämmelser om skyddstid som då infördes skulle gälla också äldre prestationer enligt 45 - 48 §§ men enbart om skyddstiden enligt de då gällande äldre bestämmelserna ännu inte hade gått ut. Eftersom de regler som regeringen nu föreslår innebär ett återupplivande av skyddet för rättigheter enligt 45 och 46 §§ där skyddstiden har gått ut, bör övergångsbestämmelserna inte längre gälla såvitt avser dessa rättigheter.

I artikel 10.1 sägs att om en skyddstid löper i ett EU-land den 1 juli 1995 och är längre än den som föreskrivs i direktivet skall detta inte innebära att den skyddstiden förkortas. Denna situation torde för svensk del kunna komma i fråga i undantagsfall beträffande filmverk. Dessa är i dag skyddade 50 år från den sist avlidne upphovsmannens död. Enligt de nya bestämmelserna skall skyddstiden räknas från den sist avlidne personens död inom en av fyra bestämda upphovsmannakategorier, nämligen huvudregissören, manusförfattaren, dialogförfattaren eller kompositören av den speciella musiken. Om den sist avlidne upphovsmannen till verket är t.ex. en dräktdesigner, skulle de nya bestämmelserna kunna komma att medföra en kortare skyddstid än den som gäller enligt nuvarande bestämmelser. Med hänsyn till sådana situationer bör det i lagen införas en regel om att de nya reglerna inte i något fall får medföra att en kortare skyddstid kommer att gälla än i dag.

Också den föreslagna regeln om upphörande av skyddet för icke offentliggjorda okända verk i fråga om vilka skyddstiden i dag är evig skulle i och för sig kunna medföra en inskränkning av skyddstiden. Men någon undantagsregel i denna situation kan här inte komma i fråga, eftersom det skulle innebära en permanentning av den nuvarande situationen och strida mot direktivet.

10 Författningskommentarer

10.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

2 a kap. Ersättning vid vidareförsäljning av exemplar av konstverk

26 j §

Om ett exemplar av ett konstverk som har överlåtits säljs vidare inom upphovsrättens giltighetstid av en näringsidkare i hans yrkesmässiga verksamhet, har upphovsmannen rätt till ersättning av säljaren. Upphovsmannen har rätt till ersättning även i annat fall, om

försäljningen förmedlas av en näringsidkare i dennes yrkesmässiga verksamhet. I ett sådant fall skall ersättningen betalas av näringsidkaren. Ersättningen skall vara fem procent av försäljningspriset exklusive mervärdesskatt.

Upphovsmannen har dock inte rätt till ersättning,

1. om försäljningspriset exklusive mervärdesskatt inte överstiger en tiondel av basbeloppet enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring,
2. om exemplaret av konstverket är ett alster av byggnadskonst eller
3. om exemplaret av konstverket är ett alster av brukskonst som har framställts i flera identiskt lika exemplar.

Rätten till ersättning är personlig och kan inte överlåtas. Efter upphovsmannens död är, utan hinder av 10 kap. 3 § första stycket äktenskapsbalken, föreskrifterna om bodelning, arv och testamente tillämpliga på rätten.

Endast organisation som företräder ett flertal svenska upphovsmän på området har rätt att kräva in ersättningen. Organisationen skall kräva in ersättningen och betala beloppet till den ersättningsberättigade, efter avdrag för skäligen ersättning till organisationen för dess omkostnader. Om organisationen inte kräver den ersättningsskyldige på ersättningen inom tre år efter utgången av det kalenderår då försäljningen ägde rum, är fordringen preskriberad.

Den som är ersättningsskyldig skall på begäran av organisationen redovisa de ersättningsgrundande försäljningar som gjorts under de tre närmast föregående kalenderåren.

Paragrafen, som är ny och finns under ett nytt kapitel, innehåller bestämmelser om droit de suite. Den är tillämplig på verk av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige (60 § tredje stycket). Regeringen kan, under förutsättning av ömsesidighet eller om det följer av ett sådant avtal med en främmande stat eller en mellanfolklig organisation som riksdagen godkänt, i förordning meddela föreskrifter om paragrafens tillämpning med avseende på andra länder (62 §).

Första stycket

I paragrafens första stycke anges de grundläggande bestämmelserna om droit de suite. När ett exemplar av ett konstverk med upphovsmannens samtycke har överlåtits, får exemplaret spridas vidare (19 § första stycket, i paragrafens lydelse enligt förslaget i prop. 1994/95:58). Under vissa förutsättningar har upphovsmannen rätt till ersättning när exemplaret sprids vidare. Enligt första stycket har upphovsmannen rätt till ersättning av säljaren, om ett exemplar av ett konstverk har överlåtits och därefter inom upphovsrättens giltighetstid säljs vidare av en näringsidkare i hans yrkesmässiga verksamhet. I första stycket sägs också att upphovsmannen har rätt till ersättning även i annat fall, om försäljningen förmedlas av en näringsidkare i dennes yrkesmässiga verksamhet. I andra stycket anges när upphovsmannen inte har någon rätt till ersättning trots att förutsättningarna i första stycket är uppfyllda.

För att rätt till ersättning skall finnas krävs således att det rör sig om försäljning av ett exemplar av ett konstverk. Begreppet "konstverk" omfattar inte bara sådan konst som inte samtidigt fyller ett praktiskt ändamål, t.ex. målningar, teckningar och grafik. Det omfattar också

brukskonst, t.ex. glas, keramik, möbler och textilier, samt byggnadskonst. I bestämmelsens andra stycke undantas dock från ersättningsrätt alster av byggnadskonst och alster av sådan brukskonst som har framställts i flera identiskt lika exemplar. I övrigt omfattar rätten till ersättning alla typer av konstverk, dvs. även fotografiska verk (jfr 1 § första stycket 5). Det uppställs inte något krav på att exemplaret skall kunna betecknas som original eller liknande.

Det krävs också att försäljningen äger rum under upphovsrättens giltighetstid, annars finns inte någon rätt till ersättning. Likaså krävs att exemplaret har överlåtits tidigare. Exemplaret skall ha övergått till en ny ägare genom köp, byte eller gåva. Den första överlåtelsen av exemplaret ger alltså inte rätt till någon ersättning. Däremot ger varje följande försäljning rätt till ersättning, om förutsättningarna i övrigt är uppfyllda.

Vidare krävs att det är en näringsidkare som säljer exemplaret av konstverket i sin yrkesmässiga verksamhet. Upphovsmannen har då rätt till ersättning av säljaren. Även om säljaren inte är en näringsidkare som säljer exemplaret i sin yrkesmässiga verksamhet kan upphovsmannen ha rätt till ersättning, men då bara om försäljningen förmedlas av en näringsidkare i dennes yrkesmässiga verksamhet. Näringsidkaren kan förmedla köpet t.ex. som agent eller mäklare. Upphovsmannen har då rätt till ersättning av näringsidkaren, dvs. den som förmedlat köpet. Om näringsidkaren handlar som kommissionär, vilket ofta är fallet vid auktion, föreligger inte något förmedlingsfall. Näringsidkaren är då i paragrafens mening att betrakta som säljare och är ersättningskyldig redan av det skälet.

Ersättningens storlek skall vara fem procent av försäljningspriset efter avdrag för mervärdesskatt. Ersättning skall således betalas oavsett om det inträffat en värdestegring eller inte.

Rätten till ersättning är individuell och tillkommer upphovsmannen. Rätten gäller gentemot säljaren eller den som förmedlat köpet. Det är alltså denne som är skyldig att betala upphovsmannens ersättning. Enligt paragrafens fjärde stycke får dock endast en organisation som företräder ett flertal svenska upphovsmän på området kräva in ersättningen. I fjärde stycket finns även en bestämmelse om preskription av upphovsmannens fordran på ersättning.

Andra stycket

I paragrafens andra stycke anges när upphovsmannen inte har rätt till ersättning trots att förutsättningarna i första stycket är uppfyllda. Upphovsmannen har inte rätt till ersättning om försäljningspriset exklusive mervärdesskatt inte överstiger en tiondel av gällande basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring. Han har inte heller rätt till ersättning om exemplaret av konstverket är ett alster av byggnadskonst. Han har slutligen inte rätt till ersättning om exemplaret av konstverket är ett alster av brukskonst som har framställts i flera identiskt lika exemplar.

Tredje stycket

I paragrafens tredje stycke föreskrivs att rätten till ersättning är personlig och inte kan överlåtas. Detta innebär att rätten i sig inte får utmätas (5 kap. 5 § första stycket utsökningsbalken). En annan sak är att belopp som har betalats på vanligt sätt kan vara föremål för verkställighet. Efter upphovsmannens död är, utan hinder av 10 kap. 3 § första stycket äktenskapsbalken, föreskrifterna om bodelning, arv och testamente tillämpliga på rätten. Motsvarande bestämmelse finns för upphovsrättens övergång vid upphovsmannens död (41 § första stycket). Några särskilda begränsningar i möjligheten att disponera över rätten genom testamente är inte föreskrivna.

Fjärde stycket

I paragrafens fjärde stycke finns bestämmelser om rättens administration. Bestämmelserna är besläktade med reglerna om avtalslicens i 26 i §. I stycket finns även en bestämmelse om preskription.

Rätten till ersättning tillkommer upphovsmannen och gäller enligt huvudregeln gentemot säljaren. Krav på ersättning kan dock göras gällande endast av en organisation som företräder ett flertal svenska upphovsmän på området. Detta innebär att upphovsmannen inte själv får kräva in sin ersättning av den ersättningsskyldige. Organisationen är ensam legitimerad att göra detta. Organisationen är skyldig att kräva in ersättningen och betala den insamlade ersättningen till upphovsmannen eller, efter dennes död, den som är ersättningsberättigad. Organisationen får och skall kräva in ersättning också i de fall där upphovsmannen är okänd eller inte har tagit kontakt med organisationen.

Upphovsmannens fordran mot den som är ersättningsskyldig enligt första stycket är preskriberad, om inte organisationen har gjort gällande krav på ersättningen hos den ersättningsskyldige inom tre år efter utgången av det kalenderår då den aktuella försäljningen ägde rum.

Femte stycket

I paragrafens sista stycke finns regler om skyldighet att redovisa försäljningar, om det begärs av den organisation som enligt fjärde stycket administrerar rätten till ersättning. På begäran skall den som är ersättningsskyldig enligt första stycket överlämna en redovisning till organisationen. Redovisning skall göras av den näringsidkare som är ersättningsskyldig som säljare och den näringsidkare som är ersättningskyldig som förmedlare. I redovisningen skall anges de ersättningsgrundande försäljningar som gjorts under de tre närmast föregående kalenderåren. Fullgörande av redovisningsskyldigheten kan säkerställas t.ex. med handräkning enligt lagen (1990:746) om betalningsföreläggande och handräkning eller genom ett vitesföreläggande av domstol.

Upphovsrätt till ett verk gäller intill utgången av *sjuttionde* året efter det år då upphovsmannen avled eller, *i fråga om verk som avses i 6 §*, efter den sist avlidne upphovsmannens dödsår. *Upphovsrätt till ett filmverk gäller i stället intill utgången av sjuttionde året efter dödsåret för den sist avlidne av huvudregissören, manusförfattaren, dialogförfattaren och kompositören av musik som har skapats speciellt för verket.*

Paragrafen innehåller en generell bestämmelse om den upphovsrättsliga skyddstiden. Paragrafen har ändrats i två avseenden. Till en början har skyddstiden förlängts från 50 till 70 år (artikel 1.1 i direktivet). Vidare har det införts särskilda skyddstidsbestämmelser i fråga om filmverk (artikel 2.2). För sådana verk skall skyddstiden räknas från dödsåret för den siste av en kategori bestående av fyra personer, nämligen huvudregissören, manusförfattaren, dialogförfattaren och kompositören av den speciella filmmusiken. Detta betyder inte att upphovsrätten till ett filmverk inte kan tillkomma andra sorters upphovsmän. Upphovsrätten tillhör samtliga dem som genom sitt skapande har bidragit till filmverket (jfr 6 §). Att det finns andra upphovsmän till filmverket som lever efter det att den siste i den nyssnämnda kategorin har avlidit påverkar dock inte skyddstiden för filmverket.

44 §

För verk som *har offentliggjorts utan att upphovsmannen har blivit angiven med sitt namn eller med sin allmänt kända pseudonym eller signatur* gäller upphovsrätten intill utgången av *sjuttionde* året efter det år då verket offentliggjordes. *Om verket består av två eller flera delar, räknas tiden för varje del för sig.*

Om upphovsmannen inom den tid som anges i första stycket avslöjar sin identitet, gäller bestämmelserna i 43 §.

För verk som inte har offentliggjorts och vars upphovsman inte är känd gäller upphovsrätten intill utgången av sjuttionde året efter det år då verket skapades.

I paragrafen finns bestämmelser om skyddstiden för anonyma eller pseudonyma verk som har offentliggjorts. Förutom språkliga justeringar har den ändringen gjorts att skyddstiden har förlängts från 50 till 70 år (artikel 1.3 i direktivet). Vidare har beräkningen av skyddstiden för verk som ges ut i flera delar gjorts oberoende av om delarna har ett inbördes sammanhang (artikel 1.5); varje del räknas för sig. Andra stycket har ändrats så att paragrafen inte blir tillämplig om upphovsmannen avslöjar sin identitet (artikel 1.3). Slutligen har ett nytt tredje stycke lagts till paragrafen. Den nya bestämmelsen handlar om verk som har en okänd upphovsman och som inte har offentliggjorts. För sådana verk skall utgångspunkten för beräkningen av skyddstiden vara det år då verket skapades (artikel 1.6).

44 a §

Om ett verk inte har getts ut inom den tid som avses i 43 eller 44 §, har den som därefter för första gången ger ut eller offentliggör verket sådan rätt till verket som svarar mot de ekonomiska rättigheter som innefattas i upphovsrätten. Rätten gäller intill utgången av tjugofemte året efter det år då verket gavs ut eller offentliggjordes.

Paragrafen, som är ny, ger vissa rättigheter åt den som ger ut eller offentliggör ett verk som inte har getts ut inom den "vanliga" skyddstiden. Bestämmelserna tillämpas på utgivningar och offentliggöranden av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige och på utgivningar och offentliggöranden av juridiska personer som har säte i Sverige (60 § fjärde stycket). Regeringen kan, under förutsättning av ömsesidighet eller om det följer av ett sådant avtal med en främmande stat eller en mellanfolklig organisation som riksdagen godkänt, i förordning meddela föreskrifter om paragrafens tillämpning med avseende på andra länder (62 §).

Om ett verk inte har getts ut inom den tid som avses i 43 eller 44 §, har den som därefter för första gången offentliggör eller ger ut verket sådan rätt till verket som svarar mot de ekonomiska rättigheter som innefattas i upphovsrätten; det nya skyddet gäller i 25 år (artikel 4 i direktivet).

Rätten enligt paragrafen är inte begränsad till någon viss typ av verk utan gäller för alla sorters verk (jfr 1 §). Verket får dock inte ha getts ut inom den tid som avses i 43 eller 44 §, dvs. enligt huvudregeln 70 år efter det år då upphovsmannen avled. Bestämmelsen gäller också för de fall där ett verk av historiska skäl aldrig har varit föremål för något upphovsrättsligt skydd men där upphovsmannen har varit död i mer än 70 år. Rätten tillkommer den som för första gången offentliggör eller ger ut verket. Ett verk anses offentliggjort när det lovligen har gjorts tillgängligt för allmänheten (8 § första stycket). Ett verk anses utgivet när ett exemplar med upphovsmannens samtycke har spritts till allmänheten (8 § andra stycket). Den som först vidtar någon av de två åtgärderna får rätten. Det betyder att den som gör verket tillgängligt för allmänheten - t.ex. genom ett offentligt arkiv - kan åberopa rätten gentemot den som senare ger ut verket. Att rättighetshavaren får de ekonomiska rättigheter som innefattas i upphovsrätten innebär att han har en uteslutande rätt att förfoga över verket genom att framställa exemplar av det och genom att göra det tillgängligt för allmänheten (2 § första stycket), givetvis med de inskränkningar som följer av 2 kap. Däremot har han inte några rent ideella rättigheter till verket (3 §).

Genom paragrafen ges sålunda en rätt som helt svarar mot den ekonomiska delen av upphovsrätten. Ansvarsbestämmelsen i 53 § tillämpas alltså vid intrång i rätten.

45 §

En utövande konstnärs framförande av ett litterärt eller konstnärligt verk får inte utan hans samtycke

1. tas upp på en grammofoonskiva, en film eller en annan anordning, genom vilken det kan återges, eller
2. sändas ut i ljudradio eller television eller genom direkt överföring göras tillgängligt för allmänheten.

Ett framförande som har tagits upp på en anordning som avses i första stycket 1 får inte utan konstnärens samtycke föras över från en sådan anordning till en annan eller göras tillgängligt för allmänheten förrän femtio år har förflutit efter det år då *framförandet skedde eller, om upptagningen har getts ut eller offentliggjorts inom femtio år från*

framförandet, efter det år då upptagningen först gavs ut eller offentliggjordes.

Bestämmelserna i 3, 6-9, 11-13, 15 och 16 §§, 19 § första stycket andra meningen och andra stycket, 21, 22, 25-26 b, 26 e, 26 f, 27, 28 §§, 39 § första meningen samt 41 och 42 §§ skall tillämpas i fråga om framföranden som avses i denna paragraf.

Paragrafen handlar om de utövande konstnärernas rättigheter. Utgångspunkten för skyddstidens beräkning är det år då framförandet skedde. Om upptagningen av framförandet ges ut eller offentliggörs inom femtio år från framförandet, räknas dock skyddstiden inte längre från framförandet utan från det år då den första av de nämnda åtgärderna vidtogs (artikel 3.1 i direktivet). Begreppen "utgivning" och "offentliggörande" är definierade i 8 §.

46 §

En gramfonoskiva, en film eller en annan anordning på vilken ljud eller rörliga bilder har tagits upp får inte utan framställarens samtycke eftergöras eller göras tillgänglig för allmänheten förrän femtio år har förflutit efter det år då upptagningen gjordes *eller, om upptagningen har getts ut eller offentliggjorts inom femtio år från upptagningen, efter det år då upptagningen först gavs ut eller offentliggjordes.* Som eftergörande anses även att upptagningen förs över från en sådan anordning till en annan.

Bestämmelserna i 6-9 §§, 11 § andra stycket, 12, 13, 15 och 16 §§, 19 § första stycket andra meningen och andra stycket, 21, 22, 25-26b och 26 e §§ skall tillämpas i fråga om upptagningar som avses i denna paragraf. Dessutom skall 26 f § tillämpas i fråga om andra upptagningar än sådana som avses i 47 §.

Paragrafen handlar om skyddet för framställare av ljudupptagningar och framställare av upptagningar av rörliga bilder. Utgångspunkten för skyddstidens beräkning är det år då upptagningen gjordes. Om upptagningen har getts ut eller offentliggjorts inom femtio år därifrån, räknas dock skyddet inte längre från det år då upptagningen gjordes utan från det år då den första av nämnda åtgärder vidtogs (artikel 3.2 och 3.3 i direktivet). Begreppen "utgivning" och "offentliggörande" är definierade i 8 §.

60 §

Vad i denna lag är stadgat om upphovsrätt är tillämpligt på

1. verk av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige,
2. verk som först utgivits i Sverige eller samtidigt i Sverige och utom riket,
3. filmverk vars producent har sitt säte eller sin vanliga vistelseort i Sverige,
4. här uppfört byggnadsverk,
5. konstverk som utgör del av här belägen byggnad eller på annat sätt är fast förenat med marken.

Vid tillämpning av första stycket 2. anses samtidig utgivning ha ägt rum, om verket utgivits i Sverige inom trettio dagar efter utgivningen utomlands. Vid tillämpning av första stycket 3. anses, där ej annat visas, den vars namn på sedvanligt sätt utsatts på exemplar av filmverket som verkets producent.

Bestämmelserna i 26 j § tillämpas på verk av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige.

Bestämmelserna i 44 a § tillämpas på utgivningar och offentliggöranden av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige. Bestämmelserna tillämpas också på utgivningar och offentliggöranden av juridiska personer som har säte i Sverige.

Bestämmelserna i 50 och 51 §§ tillämpas på varje litterärt eller konstnärligt verk, oberoende av dess ursprung.

I paragrafen finns bestämmelser om upphovsrättslagens tillämpningsområde. Förutom redaktionella ändringar har föreskrifter intagits i tredje stycket om tillämpningen av reglerna i 26 j § och i fjärde stycket om tillämpningen av reglerna i 44 a §.

Tredje stycket

Enligt paragrafens tredje stycke tillämpas bestämmelserna i 26 j § på verk av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige. Upphovsrättslagen ger alltså inte någon rätt till ersättning vid vidareförsäljning av konstverk åt den som inte har en sådan anknytning till Sverige. En sådan rätt, t.ex. för personer som är medborgare i något annat EES-land, kan i stället följa av regeringsföreskrifter enligt 62 §.

Fjärde stycket

Enligt paragrafens fjärde stycke tillämpas bestämmelserna i 44 a § på alla utgivningar eller offentliggöranden av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige. Bestämmelserna tillämpas också på offentliggöranden och utgivningar av juridiska personer som har säte i Sverige. Detta innebär att utgivningar av denna krets skyddas i Sverige enligt 44 a § oavsett var utgivningen har ägt rum. Om bestämmelsens tillämplighet på t.ex. personer som är medborgare i något annat EES-land kan regeringen föreskriva enligt 62 §.

62 §

Regeringen får, under förutsättning av ömsesidighet *eller om det följer av ett sådant avtal med en främmande stat eller en mellanfolklig organisation som riksdagen godkänt*, meddela föreskrifter om denna lags tillämpning med avseende på andra länder. Regeringen får också meddela föreskrifter om lagens tillämpning på verk och fotografiska bilder som först har utgivits av en mellanfolklig organisation och på inte utgivna verk och fotografiska bilder som en sådan organisation får ge ut.

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen att i förordning meddela föreskrifter om lagens tillämpning med avseende bl.a. på andra länder. I dessa fall får regeringen meddela föreskrifter om lagens tillämpning under förutsättning av ömsesidighet eller om det följer av ett avtal med en främmande stat eller en mellanfolklig organisation som riksdagen godkänt. Ett exempel på ett sådant avtal är EES-avtalet. Enligt artikel 4 i EES-avtalet är all diskriminering på grund av nationalitet förbjuden inom avtalets tillämpningsområde. Av EES-avtalet följer således att t.ex. rätt till ersättning enligt 26 j § skall ges till alla

personer som är medborgare i något EES-land (jfr 60 § tredje stycket). Med stöd av bemyndigandet i paragrafen får regeringen meddela de nödvändiga föreskrifterna.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 30 juni 1995.
2. De nya bestämmelserna tillämpas även på verk som har kommit till före ikraftträdandet.
3. De nya bestämmelserna tillämpas inte när det gäller åtgärder som har vidtagits eller rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet. De exemplar av ett verk som har framställts med stöd av äldre bestämmelser får fritt spridas och visas. Vad som sägs i 19 § andra stycket och 26 j § skall dock tillämpas.
4. Om någon efter utgången av upphovsrättens giltighetstid enligt de äldre bestämmelserna men före ikraftträdandet har börjat att förfoga över ett verk genom att framställa exemplar av det, får han utan hinder av de nya bestämmelserna om upphovsrättens giltighetstid i nödvändig och sedvanlig utsträckning fortsätta den planerade framställningen dock längst till den 1 januari 2000. Sådan rätt till förfogande har under motsvarande förutsättningar även den som har vidtagit väsentliga åtgärder för att framställa exemplar av verket. De exemplar av ett verk som framställs med stöd av dessa bestämmelser får fritt spridas och visas. Vad som sägs i 19 § andra stycket och 26 j § skall dock tillämpas.
5. Om ett verk ingår i en upptagning avsedd för radio- eller televisionsutsändning och upptagningen är framställd efter utgången av upphovsrättens giltighetstid enligt de äldre bestämmelserna men före ikraftträdandet, får upptagningen utan hinder av de nya bestämmelserna om upphovsrättens giltighetstid användas för radio- eller televisionsutsändning dock längst till den 1 januari 2000. Detta gäller också för offentligt framförande av filmupptagningar.
6. Det som sägs i punkt 5 tillämpas också på upptagningar som framställs med stöd av punkt 4.
7. Om upphovsrättens giltighetstid för ett visst verk vid tillämpning av de nya bestämmelserna blir kortare än den skulle ha blivit vid tillämpning av äldre bestämmelser, tillämpas de äldre bestämmelserna om giltighetstid. Bestämmelsen i 44 § tredje stycket tillämpas dock alltid efter ikraftträdandet.
8. Det som sägs i punkt 2 - 7 tillämpas också på framföranden och upptagningar som avses i 45 och 46 §§.

Enligt punkt 1 träder den nya reglerna i kraft den 30 juni 1995.

Punkt 2 innehåller regeln att de nya föreskrifterna skall tillämpas också för de verk som har kommit till före ikraftträdandet. Detta innebär att den förlängda skyddstiden gäller för alla verk som skyddas enligt den svenska upphovsrättsliga lagstiftningen. Skyddet återupplivas bl.a. för sådana verk där skyddstiden visserligen gått ut enligt de gamla bestämmelserna men där 70 år inte förflutit från upphovsmannens dödsår. Tredje mans intressen skyddas genom bestämmelser i punkt 3 - 6 vilka tar sikte på verk där skyddstiden gått ut men där den nu återupplivas.

Bestämmelserna i punkt 3 skyddar tredje mans intressen vad gäller förfoganden som gjorts innan de nya reglerna träder i kraft. De nya föreskrifterna tillämpas inte på åtgärder som har vidtagits före ikraftträdandet. Detta innebär t.ex. att om någon har framställt

exemplar före ikraftträdandet under sådan tid då upphovsrätten inte längre gäller, så kan förfogandet inte angripas med stöd av de nya reglerna. Inte heller tillämpas de nya reglerna på rättigheter som förvärvats före ikraftträdandet. Detta innebär att de nya föreskrifterna inte griper in i rådande avtalsförhållanden. Utgångspunkten är att exemplar av ett verk som har framställts med stöd av de äldre bestämmelserna får spridas och visas i fortsättningen. Bestämmelserna om uthyrning och utlåning i 19 § andra stycket (i paragrafens lydelse enligt förslaget i prop. 1994/95:58) och om ersättning i 26 j § tillämpas dock.

Bestämmelserna i punkt 4 skyddar tredje mans intressen vad gäller vissa förfoganden som görs sedan de nya reglerna trätt i kraft. Om någon efter utgången av upphovsrättens giltighetstid enligt de äldre bestämmelserna men innan de nya reglerna träder i kraft börjat föfoga över ett verk genom att framställa exemplar av det, så får han fortsätta med och avsluta den planerade exemplarframställningen även sedan de nya reglerna trätt i kraft. Den som har upphovsrätten kan således inte åberopa rätten gentemot den som börjat framställa exemplar under den fria tiden utan denne har rätt att avsluta den planerade framställningen. Avgörande är således vad han har planerat. Exempelvis kan hans planer avse omtryckning av exemplar av ett verk eller utgivning av flera band. Han får då avsluta denna planerade framställning, men han får inte gå längre än vad som är nödvändigt eller sedvanligt. Övergångsbestämmelserna ger honom inte heller under några omständigheter rätt att fortsätta med förfogandet längre än till den 1 januari 2000. Samma rätt att avsluta ett planerat förfogande har den som under den fria tiden vidtagit väsentliga åtgärder för att framställa exemplar av verket. Exempel på sådana åtgärder är framställning av tekniska hjälpmedel för tryckning och andra väsentliga investeringar. Andra exempel kan vara att avtala med skådespelare om medverkan i en filmupptagning eller med musiker om medverkan i en fonogramupptagning. De exemplar som framställs med stöd av dessa bestämmelser under övergångstiden får fritt spridas vidare och visas. Bestämmelserna om uthyrning och utlåning i 19 § andra stycket (i paragrafens lydelse enligt förslaget i prop. 1994/95:58) och om ersättning i 26 j § tillämpas dock. Av punkt 6 följer att de övergångsvis framställda exemplaren under vissa förutsättningar kan användas vid offentliga framföranden.

Punkt 5 innehåller regler som ger rätt att under en övergångstid använda upptagningar för radio- och televisionsutsändning utan upphovsmannens samtycke. Om ett verk ingår i en upptagning avsedd för radio- eller televisionsutsändning och upptagningen är framställd under den fria tiden, så får den användas för radio- eller televisionsutsändning till den 1 januari 2000. Om ett verk ingår i en filmupptagning som är framställd under den fria tiden, får upptagningen framföras offentligt under samma övergångstid.

Punkt 6 innehåller en regel som ger rätt att under vissa förutsättningar använda de upptagningar som framställs med stöd av övergångsregeln i punkt 4 vid offentliga framföranden. Det som sägs i punkt 5 tillämpas också på dessa upptagningar.

Punkt 7 innehåller en regel som innebär att äldre skyddstidsbestämmelser gäller, om de nya bestämmelserna skulle medföra en förkortning av skyddet för ett visst verk. Bestämmelsen i 44 § tredje stycket tillämpas dock alltid.

Enligt punkt 8 har bestämmelserna i punkt 2 - 7 motsvarande tillämpning på sådana framföranden och upptagningar som avses i 45 och 46 §§.

10.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1995:000) om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1995:000) om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk att punkt 6 övergångsbestämmelserna skall upphöra att gälla såvitt avser framföranden och ljudupptagningar.

Förslaget innebär att punkt 6 i övergångsbestämmelserna till den lagändring som föreslås i prop. 1994/95:58 inte längre skall gälla såvitt avser framföranden och ljudupptagningar.

Punkt 6 i de övergångsbestämmelser som föreslås i prop. 1994/95:58 föreskriver i fråga om framföranden, ljudupptagningar och utsändningar för vilka skyddstiden enligt äldre bestämmelser löpte ut före den 1 juli 1986 att vissa övergångsbestämmelser till lagen (1986:367) om ändring i upphovsrättslagen skall gälla. De sistnämnda övergångsbestämmelserna innebär i korthet att de nya bestämmelser om skyddstid som då infördes skulle gälla också äldre prestationer enligt 45 - 48 §§ upphovsrättslagen men enbart om skyddstiden enligt de då gällande bestämmelserna ännu inte hade gått ut.

De regler som föreslås i propositionen om ändring i upphovsrättslagen medför att skyddstiden i vissa fall kan komma att återupplivas. Punkten 6 i övergångsbestämmelserna skall därför inte längre gälla i dessa fall, dvs. såvitt avser framföranden (45 §) och ljudupptagningar (46 §).

Som ett resultat av Upphovsrättsutredningens särskilda översyn av bildkonstnärernas rättigheter föreslås i betänkandet införandet av en ny rätt till ersättning vid yrkesmässig vidareförädlingen av konstverk, s.k. droit de suite. i 25 § upphovsrättslagen finns bestämmelser om spridningsrätten till konstverk. Rätten till ersättning bör införas i 25 §.

Bestämmelserna om droit de suite bör utformas som en rätt för konstnären till andel av försäljningspriset vid vidareförsäljningen av sina verk. Rätten bör bara omfatta offentlig vidareförsäljning som sker på auktioner eller genom konsthandeln. En sådan avgränsning innebär att försäljning som sker privat faller utanför tillämpningsområdet. Ersättningsordningen bör omfatta den s.k. bildkonsten. Det bör inte uppställas något krav på att verken skall kunna betecknas som original eller liknande. Uppförda byggnadsverk bör inte omfattas. Brukskonst bör inte omfattas om verket har framställts i flera identiska exemplar.

Den föreslagna ersättningsordningen bör utformas som en individuell rätt som tillkommer upphovsmannen. Den bör gälla under verkets skyddstid enligt bestämmelserna i upphovsrättslagen. Rätten bör inte kunna överlåtas. Efter upphovsmannens död bör rätten dock kunna övergå till efterlevande make och arvingar och testamenteras enligt vanliga regler. Om konstnären inte efterlämnar några arvsberättigade och inte heller disponerat över rätten genom testamente, bör ersättningen, i stället för att tillfalla allmänna arvsfonden, övergå till den organisation som skall förvalta droit de suite-ersättningarna för att användas till kollektiva ändamål.

Ersättningen bör beräknas på försäljningspriset exklusive mervärdesskatt eller annan offentlig avgift. En minimigräns för avgiftsgrundande försäljningspris bör fastställas i administrativ ordning.

Bevakningen och administrationen av rätten bör handhas av en organisation. Rätten till ersättning bör kunna göras gällande endast av en enda organisation. Organisationen bör godkännas av regeringen.

För att göra det möjligt att kontrollera att den ersättningskyldige fullgör sina skyldigheter bör det föreskrivas att denne på begäran av organisationen är skyldig att redovisa vilka försäljningar som har ägt rum under de tre närmast föregående kalenderåren genom att förete en förteckning som är attesterad av en auktoriserad revisor. Ersättnings- och uppgiftsskyldigheten bör sanktioneras genom straffbestämmelser.

Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om
upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1960:729) om upphovsrätt till
litterära och konstnärliga verk

dels att 15 och 19 §§ skall upphöra att gälla,

dels att 1, 9, 10, 12 - 14, 16, 18, 20, 22, 22 a, 23, 24, 25, 27, 45,
46, 48, 49, 53, 58 och 60 §§ skall ha följande lydelse,

dels att i lagen skall införas två nya paragrafer, 25 a och 52 a §§, av
följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

/---/

25 §

Sedan upphovsmannen överlåtit
exemplar av konstverk eller verket
utgivits, *må* exemplar, som
överlåtit eller omfattas av
utgivningen, spridas vidare samt
verket visas offentligt på annat sätt
än genom film eller television.

Sedan upphovsmannen överlåtit
exemplar av konstverk eller verket
utgivits, *får* exemplar, som
överlåtit eller omfattas av
utgivningen, spridas vidare samt
verket visas offentligt på annat sätt
än genom film eller television. *Vid
vidarespridning genom försäljning
som sker yrkesmässigt har
upphovsmannen rätt till ersättning
som föreskrivs i 25 a §.*

/---/

Ersättning som avses i 25 § första stycket andra meningen utgår med fem procent av försäljningspriset efter avdrag av skatt och offentliga avgifter. Ersättningen utges av den som yrkesmässigt saluhåller eller förmedlar försäljning av konstverket.

Första stycket gäller inte byggnad och inte heller alster av brukskonst, som framställts i flera identiska exemplar.

Avser vidareförsäljningen verk framställda av ädelmetall eller verk vari ingår ädelsten, skall värdet av metallen eller stenen dras av från försäljningspriset innan beräkning av ersättning sker enligt första stycket.

Ersättningen utgår inte om försäljningspriset, sedan avdrag gjorts enligt första och tredje styckena, underskrider det minimipris som regeringen fastställer.

Rätten till ersättning är personlig och kan inte överlätas. Efter upphovsmannens död övergår rätten enligt reglerna i ärvdabalken. Efterlämnar upphovsmannen inte någon som är berättigad enligt dessa regler övergår rätten till den i sjätte stycket nämnda organisationen i stället för till allmänna arvsfonden.

Rätten till ersättning kan endast göras gällande av en organisation som företräder ett flertal svenska upphovsmän på området och som godkänts av regeringen. Organisationen ansvarar för att ersättningen, efter avdrag för organisationens omkostnader, tillställs den som är berättigad till ersättning. Krav mot organisationen preskriberas efter tre år

från utgången av det år då vidareförsäljningen skedde.

Prop. 1994/95:151
Bilaga 2

Den som yrkesmässigt saluhåller eller förmedlar försäljning av konstverk som ger rätt till ersättning enligt denna paragraf är skyldig att på begäran av organisationen redovisa vilka vidareförsäljningar som ägt rum under de tre närmast föregående kalenderåren. Förteckningen skall vara attesterad av en auktoriserad revisor.

/---/

53 §

[Ansvarsbestämmelse]

/---/

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet inte fullgör sin redovisningsskyldighet enligt 25 a § sista stycket, döms till böter eller fängelse i högst två år.

60 §

[Lagens tillämpningsområde]

/---/

Det som föreskrivs i 25 a § gäller för verk av den som svensk medborgare eller har sin vanliga hemvist i Sverige.

/---/

[Vad gäller ikraftträdande- och övergångsbestämmelser hänvisas till SOU 1990:30 s. 52]

Yttrande över Upphovsrättsutredningens betänkande Översyn av upphovsrättslagstiftningen (SOU 1990:30) har avgetts av Hovrätten för Nedre Norrland, Stockholms tingsrätt, Kungl. biblioteket (KB), Talboks- och punktskriftsbiblioteket, Universitets- och högskoleämbetet (UHÄ), Statens kulturråd, Riksrevisionsverket (RRV), Näringsfrihetsombudsmannen (NO), Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, Statens konstråd, Närradionämnden, Nordiska muséet, Statens sjöhistoriska museer, Konstvetenskapliga institutionen vid Uppsala universitet, Svenska kyrkans centralstyrelse, AB Stockholms Auktionsverk, Föreningen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS), Arkitektförbundet, Folkbildningsförbundet, BONUS, Konstnärernas riksorganisation (KRO), Konstnärliga och litterära yrkesutövares samarbetsnämnd (KLYS), Copyswede, Föreningen Svenska tonsättares internationella musikbyrå (STIM), Svenska Teaterförbundet, Kooperativa förbundet (KF), Svenska Arkitekters Riksförbund, Svenska artisters och musikers intresseorganisation (SAMI), Svenska Bokförläggareföreningen, Svenska Fotografers Upphovsrättsråd, Svenska gruppen av the International Federation of the Phonographic Industry (IFPI), Svenska kommunförbundet, Svenska museiföreningen, Svenska Musikförläggareföreningen, Tidningarnas Arbetsgivareföreningen (TA), Svenska Tidningsutgivareföreningen (TU), Sveriges Advokatsamfund, Svenska Arbetsgivareföreningen (SAF), Sveriges Industriförbund, Sveriges frikyrkoråd, De fria kristna samfundens råd, Sveriges Konst- och Antikhandlareförening, Sveriges Radio AB (SR), Synskadades Riksförbund, Teaternas Riksförbund (TR), Tjänstemännens centralorganisation (TCO), Svenska Journalistförbundet, Örebro Länsbibliotek, Grafiska sällskapet, Stiftelsen Upplandsmuseet, Museet i Örnsköldsvik, Stiftelsen Hallands läns museer, Bildleverantörers Förening, Södermanlands museum, Tekniska museet, Riksförbundet för Hembygdsvärd, Arbetets museum, Försvarets civilförvaltning, Krigsarkivet, Annonsörföreningen, Jämtlands läns museum, Föreningen Stockholms Företagsminnen, Föreningen arkivverksamma i landsting och kommun, Mariestads missionsförsamling, Statens försvarshistoriska museer, Stiftelsen Skaraborgs läns museum, Landstingsarkivet i Stockholms läns landsting, Föreningen Sveriges konsthantverkare och industriformgivare, Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek i Stockholm, Näringslivets Arkivråd, Arkitekturmuseet, AB Bukowski-Auktioner, Sveriges Författarförbund, Svenska Konstnärsförbundet, Riksarkivet, SRF Tal & Punkt AB, Örebromissionen, Folkbrörelsernas arkivförbund, Museichefskollegiet i Stockholm, Livrustkammaren/Skoklosters Slott/Hallwylska Museet, Statens handikappråd, Statens lantmäteriverk, Föreningen Svensk Fackpress, Sveriges Reklamförbund, Värmlands museum, Folkens museum-etnografiska, Riksantikvarieämbetet och Statens historiska museer, Konstnärsnämnden, Stockholms stadsmuseum, Dialekt- och ortnamnsarkivet samt Svenskt visarkiv, Önskefoto AB, Statens

musiksamlingar, Sveriges författarfond, DIK-förbundet, Statens konstmuseer, Svenska arkivsamfundet och Bibliotekstjänst AB.

Prop. 1994/95:151
Bilaga 3

Universitets- och högskoleämbetet har gett in och hänvisat till yttranden av Stockholms universitetsbibliotek, Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet, Rektorsämbetet vid Uppsala universitet. Biblioteksnämnden vid Uppsala universitet, Samhällsvetenskapliga institutionen vid Linköpings universitet, Linköpings universitetsbibliotek, Rektorsämbetet vid Göteborgs universitet, Samhällsvetenskapliga fakultetsnämnden vid Göteborgs universitet, Humanistiska utbildnings- och forskningsnämnden vid Göteborgs universitet, Linjenämnden för bild- och formutbildningar vid Göteborgs universitet, Biblioteksnämnden vid Göteborgs universitetsbibliotek, Umeå universitetsbibliotek, Kungl. Tekniska Högskolan (KTH) och Sveriges lantbruksuniversitetsbibliotek.

av den 29 oktober 1993

om harmonisering av skyddstiden för upphovsrätt och vissa närstående rättigheter

EUROPEISKA GEMENSKAPERNAS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska ekonomiska gemenskapen, särskilt artiklarna 57.2, 66 och 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag¹,

i samarbete med Europaparlamentet²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³, och

med beaktande av följande:

1. I Bernkonventionen för skydd av litterära och konstnärliga verk och Internationella konventionen om skydd för utövande konstnärer, framställare av fonogram samt radioföretag (Romkonventionen) fastställs endast kortare skyddstider för de rättigheter som konventionerna avser, vilket innebär att avtalslutande stater har möjlighet att föreskriva längre tider. Vissa medlemsstater har utnyttjat denna möjlighet. Härtill kommer att vissa medlemsstater inte har tillträtt Romkonventionen.

2. Av denna anledning finns det skillnader i den nationella lagstiftning som reglerar skyddstiderna för upphovsrätt och närstående rättigheter, vilket kan hindra den fria rörligheten för varor och friheten att tillhandahålla tjänster samt störa konkurrensen på den gemensamma marknaden. För att den inre marknaden skall kunna fungera smidigt bör medlemsstaternas lagar harmoniseras så att skyddstiderna blir likadana inom hela gemenskapen.

¹EGT nr C 92, 11.4.1992, s.6 och
EGT nr C 27, 30.1.1993, s. 7.

²EGT nr C 337, 21.12.1992, s. 205, och
beslut av den 27 oktober 1993 (ännu inte offentliggjort i EGT).

³EGT nr C287, 4.11.1992, s.53.

3. Harmoniseringen måste gälla inte bara skyddstiden i sig, utan också vissa tillämpningsföreskrifter, såsom dagen från vilken varje skyddstid beräknas.

4. Bestämmelserna i detta direktiv påverkar inte medlemsstaternas tillämpning av bestämmelserna i artikel 14a.2 b-d och 14a.3 i Bernkonventionen.

5. Den kortaste skyddstid som fastställs i Bernkonventionen, nämligen upphovsmannens livstid och 50 år efter hans död, var avsedd att ge skydd för upphovsmannen och de två första generationerna efterlevande. Den genomsnittliga livslängden i gemenskapen har ökat så mycket att denna skyddstid inte längre är tillräcklig för att täcka två generationer.

6. Vissa medlemsstater har föreskrivit en längre tid än 50 år efter upphovsmannens död för att uppväga de verkningar som världskrigen haft på utnyttjandet av upphovsmäns verk.

7. För att skydda närstående rättigheter har vissa medlemsstater infört en tid på 50 år efter den lagliga utgivningen eller det lagliga offentliggörandet.

8. Enligt den ståndpunkt som gemenskapen intagit inför Uruguay-rundans förhandlingar inom ramen för GATT bör skyddstiden för framställare av fonogram vara 50 år efter den första utgivningen.

9. Att ta tillbörlig hänsyn till redan förvärvade rättigheter är en av de allmänna rättsprinciper som skyddas av gemenskapens rättsordning. En harmonisering av skyddstiderna för upphovsrätt och närstående rättigheter kan därför inte leda till en minskning av det skydd som rättshavare för närvarande har inom gemenskapen. För att begränsa effekterna av övergångsåtgärderna så långt som möjligt och för att den inre marknaden skall kunna fungera i praktiken bör harmoniseringen av skyddstiderna ske på lång sikt.

10. I sitt meddelande av den 17 januari 1991 "Uppföljning av grönboken - kommissionens arbetsprogram inom området upphovsrätt och närstående rättigheter" understryker kommissionen att upphovsrätten och närstående rättigheter bör harmoniseras på en hög skyddsnivå, eftersom dessa rättigheter är av grundläggande betydelse för det intellektuella skapandet, och att skyddet av dessa rättigheter säkerställer att skapandet upprätthålls och utvecklas, vilket är av intresse för upphovsmännen, kulturindustrin, konsumenterna och samhället i dess helhet.

11. För att upprätta en hög skyddsnivå som både uppfyller den inre marknadens krav och behovet av att skapa en rättslig miljö som bidrar till en harmonisk utveckling av litterärt och konstnärligt skapande inom

gemenskapen, bör skyddstiden harmoniseras så att den för upphovsrätt fastställs till 70 år efter upphovsmannens död eller 70 år efter det att verket lagligen görs tillgängligt för allmänheten, och för närstående rättigheter till 50 år efter den händelse som gör att skyddstiden börjar löpa.

12. Samlingsverk skyddas i enlighet med artikel 2.5 i Bernkonventionen om de utgör intellektuella skapelser på grund av innehållets urval och arrangemang. Dessa verk skyddas som sådana, utan att det påverkar tillämpningen av upphovsrätten till vart och ett av de verk som utgör en del av ett sådant samlingsverk. Särskilda skyddstider får därför tillämpas för verk som ingår i samlingsverk.

13. I alla fall där en eller fler fysiska personer identifieras som upphovsmän bör skyddstiden beräknas från deras död. Frågan om upphovsmannaskap till hela eller en del av ett verk är en sakfråga som får bedömas av de nationella domstolarna.

14. Skyddstiderna bör beräknas från den 1 januari året efter den relevanta händelsen enligt Bern- och Romkonventionerna.

15. I artikel 1 i rådets direktiv 91/250/EEG av den 14 maj 1991 om rättsligt skydd för datorprogram⁴ föreskrivs att medlemsstaterna skall ge datorprogram upphovsrättsligt skydd som litterära verk enligt Bernkonventionen. Genom det här direktivet harmoniseras skyddstiden för litterära verk inom gemenskapen. Artikel 8 i direktiv 91/250/EEG, vilken endast inför tillfälliga bestämmelser angående skyddstiden för datorprogram, bör därför upphävas.

16. I artiklarna 11 och 12 i rådets direktiv 92/100/EEG av den 19 november 1992 om uthyrnings- och utlåningsrättigheter och om vissa upphovsrätten närstående rättigheter inom det immaterialrättsliga området⁵ fastställs endast kortare tillåtna skyddstider, om inte annat följer av en ytterligare harmonisering. Det här direktivet medför en sådan ytterligare harmonisering. Dessa artiklar bör därför upphävas.

17. Skyddet av fotografier i medlemsstaterna regleras av olika ordningar. För att uppnå en tillräcklig harmonisering av skyddstiden för fotografiska verk, särskilt sådana som på grund av sin konstnärliga eller yrkesmässiga karaktär är av betydelse för den inre marknaden, är det nödvändigt att ange den nivå av originalitet som krävs i detta direktiv. Ett fotografiskt verk skall enligt Bernkonventionen anses som originellt om det rör sig om upphovsmannens egna intellektuella skapelse och avspeglar hans personlighet, utan hänsyn tagen till andra

⁴EGT nr L 122, 17.5.1991, s. 42.

⁵EGT nr L 346, 27.11.1992, s. 61.

bedömningsgrunder såsom värde eller syfte. Skyddet av andra typer av fotografier bör överlätas till nationell lagstiftning.

Prop. 1994/95:151
Bilaga 4

18. För att undvika skillnader i skyddstiden vad gäller närstående rättigheter är det nödvändigt att fastställa samma utgångspunkt för beräkning av skyddstiden inom hela gemenskapen. Framförande, upptagning, överföring, laglig utgivning och lagligt offentliggörande, d.v.s. de medel som finns för att på alla relevanta sätt göra föremålet för den närstående rättigheten tillgängligt för allmänheten, bör tas i beaktande vid beräkningen av skyddstiden, oavsett i vilket land uppförandet, upptagningen, överföringen, den lagliga utgivningen eller det lagliga offentliggörandet sker.

19. Televisions- och radioföretags rättigheter till sina utsändningar, antingen dessa överförs via tråd eller trådlöst, inbegripet via kabel eller satellit, bör inte vara evig. Det är därför nödvändigt att skyddstiden endast beräknas från den första överföringen av en viss utsändning. Avsikten med denna bestämmelse är att undvika att en ny skyddstid börjar löpa om en utsändning är identisk med en tidigare utsändning.

20. Medlemsstaterna bör fortsätta att ha rätt att behålla eller införa andra närstående rättigheter, särskilt i samband med skydd för kritiska och vetenskapliga publikationer. För att säkerställa överskådlighet på gemenskapsnivå är det dock nödvändigt att medlemsstater som inför nya närstående rättigheter underrättar kommissionen om detta.

21. Det bör göras klart att den harmonisering som genomförs genom detta direktiv inte är tillämplig på ideella rättigheter.

22. För verk vars ursprungsland enligt Bernkonventionen är ett tredje land och vars upphovsman inte är medborgare i en medlemsstat, bör en skyddstidsjämförelse ske, i det att den skyddstid som ges inom gemenskapen inte får överstiga den tid som fastställs i detta direktiv.

23. Om en rättshavare som inte är medborgare i en medlemsstat har rätt till skydd enligt en internationell överenskommelse bör skyddstiden för närstående rättigheter vara den som fastställs i detta direktiv, med det undantaget att den inte bör överstiga den tid som fastställts i det land där rättshavaren är medborgare.

24. Skyddstidsjämförelsen bör inte medföra att medlemsstater kommer i konflikt med sina internationella förpliktelser.

25. För att den inre marknaden skall fungera smidigt bör detta direktiv tillämpas från och med den 1 juli 1995.

26. Medlemsstaterna bör fortsätta att ha rätt att anta bestämmelser om tolkning, anpassning och vidare genomförande av sådana avtal om

utnyttjande av skyddade verk och andra skyddade prestationer som ingåtts före den förlängning av skyddstiden som detta direktiv medför.

Prop. 1994/95:151
Bilaga 4

27. Hänsyn till förvärvade rättigheter och berättigade förväntningar är en del av gemenskapens rättsordning. Medlemsstaterna får därför särskilt föreskriva att upphovsrätt och närstående rättigheter som under vissa omständigheter återupplivas genom detta direktiv, inte får leda till att personer som i god tro inlett utnyttjandet av verken vid en tidpunkt då dessa verk inte var skyddade av upphovsrätt skall behöva betala för detta.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Upphovsrättens varaktighet

1. Upphovsrätten till ett litterärt eller konstnärligt verk enligt artikel 2 i Bernkonventionen skall löpa under upphovsmannens livstid och 70 år efter hans död, oavsett vilken dag som verket lagligen gjordes tillgängligt för allmänheten.
2. I fråga om verk med gemensamt upphovsmannaskap skall den skyddstid som avses i punkt 1 beräknas från den sist avlidna upphovsmannens dödsdag.
3. I fråga om anonyma eller pseudonyma verk skall skyddstiden vara 70 år efter det att verket lagligen gjordes tillgängligt för allmänheten. Om det pseudonym som upphovsmannen antagit inte medger något tvivel om hans identitet eller om upphovsmannen avslöjar sin identitet under den tid som avses i första meningen, skall dock den skyddstid som fastställs i punkt 1 tillämpas.
4. Om en medlemsstat föreskriver särskilda bestämmelser om upphovsrätt för kollektiva verk eller om att en juridisk person skall anses som rättshavare, skall skyddstiden beräknas enligt punkt 3, utom i fall när de fysiska personer som har skapat verket identifieras som upphovsman i de exemplar av verket som görs tillgängliga för allmänheten. Bestämmelserna i denna punkt skall inte påverka tillämpningen av rättigheter som tillkommer de identifierade upphovsmän vars identifierbara bidrag ingår i sådana verk, där punkterna 1 och 2 skall tillämpas på bidragen.
5. Om ett verk utges i band, delar, häften, nummer eller avsnitt och skyddstiden beräknas från den dag då verket lagligen gjordes tillgängligt för allmänheten, skall en separat skyddstid gälla för varje sådan del.

6. Skyddet skall upphöra för verk för vilka skyddstiden inte beräknas från upphovsmannens eller upphovsmännens död och som inte lagligen gjorts tillgängliga för allmänheten inom 70 år efter det att de skapades.

Prop. 1994/95:151
Bilaga 4

Artikel 2

Filmverk eller audiovisuella verk

1. Huvudregissören till ett filmverk eller audiovisuellt verk skall anses som dess upphovsman eller en av dess upphovsmän. Medlemsstaterna kan föreskriva att andra skall anses som medupphovsmän.
2. Skyddstiden för filmverk eller audiovisuella verk skall löpa ut 70 år efter den tidpunkt då den sist avlidne av följande personer dör, oavsett om dessa personer anses som medupphovsmän eller inte: huvudregissören, filmmanusets författare, författaren till dialogen och kompositören till musik som särskilt skapats för att användas i filmverket eller det audiovisuella verket.

Artikel 3

Närstående rättigheters varaktighet

1. Utövande konstnärers rättigheter skall löpa ut 50 år efter dagen för framförandet. Om en upptagning av framförandet ges ut lagligen eller lagligen offentliggörs under denna tid, skall rättigheterna dock löpa ut efter 50 år från den dag då verket först gavs ut eller offentliggjordes, beroende på vilken dag som kommer först.
2. Fonogramframställares rättigheter skall löpa ut 50 år efter upptagningen. Om fonogrammet ges ut lagligen eller lagligen offentliggörs under denna tid skall rättigheterna dock löpa ut 50 år efter den dag då verket först gavs ut eller offentliggjordes, beroende på vilken dag som kommer först.
3. De rättigheter som tillkommer producenter av den första upptagningen av en film skall löpa ut 50 år efter upptagningen. Om filmen ges ut lagligen eller lagligen offentliggörs under denna tid skall rättigheterna dock löpa ut 50 år efter den dag då verket först gavs ut eller offentliggjordes, beroende på vilken dag som kommer först. Uttrycket "film" skall avse ett kinematografiskt eller audiovisuellt verk eller rörliga bilder, med eller utan ljud.
4. Televisions- och radioföretags rättigheter skall löpa ut femtio år efter det att utsändningen först överförs via tråd eller trådlöst, inbegripet via kabel eller satellit.

Skydd för inte tidigare utgivna verk

En person som efter det upphovsrättsliga skyddets utgång för första gången lagligen ger ut eller lagligen offentliggör ett inte tidigare utgivet verk skall ha rätt till ett skydd motsvarande upphovsmannens ekonomiska rättigheter. Skyddstiden för sådana rättigheter skall vara 25 år från den dag då verket först lagligen gavs ut eller lagligen offentliggjordes.

Artikel 5

Kritiska och vetenskapliga publikationer

Medlemsstaterna får skydda kritiska och vetenskapliga utgåvor av verk som inte längre skyddas av upphovsrätt. Skyddstiden för sådana rättigheter skall vara högst 30 år från den dag då verket först lagligen gavs ut.

Artikel 6

Skydd för fotografier

Fotografier som är originella på så sätt att de är upphovsmannens egna intellektuella skapelse skall skyddas enligt artikel 1. Inga andra bedömningsgrunder skall tillämpas för rätten till skydd. Medlemsstaterna får fastställa skydd för andra fotografier.

Artikel 7

Skydd i förhållande till tredje land

1. Om ett verks ursprungsland enligt Bernkonventionen är ett tredje land och om upphovsmannen till verket inte är medborgare i en medlemsstat, skall den skyddstid som föreskrivs av medlemsstaterna löpa ut den dag då det skydd som gäller i verkets ursprungsland löper ut, och den får inte överstiga den tid som fastställs i artikel 1.
2. De skyddstider som föreskrivs i artikel 3 skall också tillämpas om rättshavaren inte är medborgare i en medlemsstat, förutsatt att medlemsstaterna ger honom skydd. Utan att det påverkar tillämpningen av medlemsstaternas internationella förpliktelser skall dock den skyddstid som ges av medlemsstaterna löpa ut senast den dag då det skydd som ges i det land där rättshavaren är medborgare löper ut, och den får inte överstiga den tid som fastställs i artikel 3.
3. Medlemsstater som då detta direktiv antas särskilt i enlighet med sina internationella förpliktelser ger en längre skyddstid än den som följer av

bestämmelserna i punkterna 1 och 2, får behålla detta skydd till dess internationella överenskommelse om skyddstiden för upphovsrätt eller närstående rättigheter har ingåtts.

Prop. 1994/95:151
Bilaga 4

Artikel 8

Beräkning av skyddstider

De skyddstider som föreskrivs i detta direktiv beräknas från den 1 januari det år som följer på den händelse som ger upphov till skyddet.

Artikel 9

Ideella rättigheter

Bestämmelserna i detta direktiv skall inte påverka tillämpningen av medlemsstaternas bestämmelser om de ideella rättigheterna.

Artikel 10

Tillämpning i tiden

1. Om en skyddstid som är längre än den motsvarande skyddstid som föreskrivs i detta direktiv redan löper i en medlemsstat på den dag som avses i artikel 13.1 skall detta direktiv inte medföra att skyddstiden förkortas i den medlemsstaten.

2. De skyddstider som fastställs i detta direktiv skall tillämpas på alla verk och prestationer som skyddas i minst en medlemsstat på den dag som avses i artikel 13.1, i enlighet med de nationella bestämmelserna om upphovsrätt eller närstående rättigheter eller som uppfyller kriterierna för skydd enligt direktiv 92/100/EEG.

3. Detta direktiv skall inte påverka sådana utnyttjanden som skett före den dag som avses i artikel 13.1. Medlemsstaterna skall anta de nödvändiga bestämmelserna för att särskilt skydda rättigheter som förvärvats av tredjeman.

4. Medlemsstater behöver inte tillämpa bestämmelserna i artikel 2.1 på filmverk eller audiovisuella verk som skapats före den 1 juli 1994.

5. Medlemsstaterna får fastställa den dag från vilken artikel 2.1 skall tillämpas, förutsatt att den dagen inte är senare än den 1 juli 1997.

Artikel 11

Teknisk anpassning

1. Artikel 8 i direktiv 91/250/EEG skall upphöra att gälla.

Artikel 12

Anmälningförfarande

Medlemsstaterna skall omgående till kommissionen anmäla eventuella officiella förslag om att föreskriva nya närstående rättigheter, inbegripet de viktigaste orsakerna för att införa dem och den skyddstid som planeras.

Artikel 13

Allmänna bestämmelser

1. Medlemsstaterna skall före den 1 juli 1995 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att uppfylla artikel 1-11 i detta direktiv.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser skall de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen skall göras skall varje medlemsstat själv utfärda.

Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

2. Medlemsstaterna skall tillämpa artikel 12 från dagen för anmälan av detta direktiv.

Artikel 14

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 29 oktober 1993.

På rådets vägnar

R.URBAIN

Ordförande

Sammanfattning av Justitiedepartementets promemoria

Den Europeiska Gemenskapens ministerråd antog den 29 oktober 1993 ett direktiv om harmonisering av skyddstiden för upphovsrätt och vissa närstående rättigheter. I promemorian föreslås att den svenska lagstiftningen anpassas till innehållet i direktivet. Detta föranleder vissa ändringar i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Skyddstiden för litterära och konstnärliga verk i allmänhet - inklusive fotografiska verk - skall sträckas ut från 50 till 70 år. Skyddstiden för filmverk skall vara 70 år från dödsåret för den sist avlidne av huvudregissören, manusförfattaren, dialogförfattaren och kompositören av verkets speciella musik. Utgångspunkten för beräkningen av skyddstiden för utövande konstnärers prestationer skall vara tidpunkten för framförandet eller, om en upptagning av framförandet har getts ut eller offentliggjorts, tidpunkten för den första av de båda sistnämnda åtgärderna. Motsvarande utgångspunkt skall gälla för beräkningen av skyddstiden för framställare av fonogram och upptagningar av rörliga bilder. Den som för första gången lovligen ger ut eller offentliggör ett verk för vilket skyddstiden har gått ut och som är utgivet skall ha ett upphovsrättsligt skydd under 25 år.

Det föreslås att lagstiftningen träder i kraft den 30 juni 1995.

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

dels att 43, 44, 45 och 46 §§ skall ha följande lydelse,

dels att i lagen skall införas två nya paragrafer, 44 a och 44 b §§, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

43 §

Upphovsrätt till ett verk gäller intill utgången av *femtionde* året efter det år, då upphovsmannen avled eller, *beträffande* verk som i 6 § sägs, efter den sist avlidne upphovsmannens dödsår.

Upphovsrätt till ett verk gäller intill utgången av *sjuttionde* året efter det år då upphovsmannen avled eller, *i fråga* om verk som *avses* i 6 §, efter den sist avlidne upphovsmannens dödsår. *Upphovsrätt till ett filmverk gäller i stället intill utgången av sjuttionde året efter dödsåret för den sist avlidne av huvudregissören, manusförfattaren, dialogförfattaren och kompositören av musik som har skapats speciellt för verket.*

44 §

För verk, som offentliggjorts utan att upphovsmannen blivit angiven med sitt namn eller med sin allmänt kända pseudonym eller signatur, gäller upphovsrätten intill utgången av *femtionde* året efter det år, då verket offentliggjordes. Består verket av två eller flera delar *med inbördes sammanhang*, räknas tiden *från det år, då sista delen offentliggjordes.*

Blir upphovsmannen inom nämnda tid angiven *såsom* i 7 § sägs eller visas att han avlidit

För verk som *har* offentliggjorts utan att upphovsmannen *har* blivit angiven med sitt namn eller med sin allmänt kända pseudonym eller signatur gäller upphovsrätten intill utgången av *sjuttionde* året efter det år då verket offentliggjordes. *Om verket består* av två eller flera delar räknas tiden *för varje del för sig.*

Om upphovsmannen inom nämnda tid avslöjar sin identitet, gäller bestämmelserna i 43 §.

44 a §

För verk som inte har offentliggjorts och vars upphovsman inte är känd gäller upphovsrätten intill utgången av sjuttionde året efter det år då verket skapades.

44 b §

Om ett verk varken har getts ut eller offentliggjorts inom den tid som avses i 43 - 44 a §§, har den som därefter för första gången ger ut eller offentliggör verket, med de begränsningar som anges i 2 kap., de rättigheter till verket som sägs i 2 § intill utgången av tjugofemte året efter det år då verket gavs ut eller offentliggjordes.

45 §

En utövande konstnärs framförande av ett litterärt eller konstnärligt verk får inte utan hans samtycke

1. tas upp på en grammofonskiva, en film eller en annan anordning genom vilken det kan återges, eller
2. sändas ut i ljudradio eller television eller genom direkt överföring göras tillgängligt för allmänheten.

Ett framförande som har tagits upp på en anordning som avses i första stycket 1 får inte utan konstnärens samtycke överföras från en sådan anordning till en annan eller göras tillgänglig för allmänheten förrän femtio år har förflutit efter det år då upptagningen gjordes.

Ett framförande som har tagits upp på en anordning som avses i första stycket 1 får inte utan konstnärens samtycke överföras från en sådan anordning till en annan eller göras tillgänglig för allmänheten förrän femtio år har förflutit efter det år då framförandet skedde eller, om upptagningen har getts ut eller offentliggjorts inom femtio år därefter, efter det år då upptagningen först gavs ut eller offentliggjordes.

I fråga om användning av ljudupptagningar för offentligt framförande gäller 47 §.

Bestämmelserna i 3, 6-9, 11-13, 15 och 16 §§, 19 § första stycket andra meningen och andra stycket, 21, 22, 25-26 b, 26 e, 26 f, 27 och 28 §§, 39 § första meningen, 41 och 42 §§ skall tillämpas i fråga om framföranden som avses i denna paragraf.

Prop. 1994/95:151
Bilaga 6

46 §

En grammofonskiva, en film eller en annan anordning på vilken ljud eller rörliga bilder har tagits upp får inte utan framställarens samtycke eftergöras eller göras tillgänglig för allmänheten femtio år har förflutit efter det år då upptagningen gjordes. Som eftergörande anses även att upptagningen överförs från en sådan anordning till en annan.

En grammofonskiva, en film eller en annan anordning på vilken ljud eller rörliga bilder har tagits upp får inte utan framställarens samtycke eftergöras eller göras tillgänglig för allmänheten förrän femtio år har förflutit efter det år då upptagningen gjordes *eller, om upptagningen har getts ut eller offentliggjorts inom femtio år därifrån, efter det år då upptagningen först gavs ut eller offentliggjordes.* Som eftergörande anses även att upptagningen överförs från en sådan anordning till en annan.

I fråga om användning av ljudupptagningar för offentligt framförande gäller 47 §.

Bestämmelserna i 6-9 §§, 11 § andra stycket, 12, 13, 15 och 16 §§, 19 § första stycket andra meningen och andra stycket, 21, 22, 25-26b och 26 e §§ skall tillämpas i fråga om upptagningar som avses i denna paragraf. Dessutom skall 26 f § tillämpas i fråga om andra upptagningar än sådana som avses i 47 §.

-
1. Denna lag träder i kraft den 30 juni 1995.
  2. Med de undantag som anges i punkt 3 tillämpas de nya föreskrifterna även på verk och prestationer som har kommit till före ikraftträdandet.
  3. Sådana exemplar av ett verk eller en prestation som har framställts med stöd av äldre bestämmelser får fritt spridas vidare och visas. De nya föreskrifterna tillämpas inte heller i övrigt när det gäller åtgärder som har gjorts eller rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet. Bestämmelserna i 19 § andra stycket samt 45 och 46 §§ såvitt gäller hänvisningen till 19 § andra stycket tillämpas dock alltid från tiden för ikraftträdandet.
  4. Om vid tillämpning av de nya föreskrifterna skyddstiden för ett visst verk blir kortare än den skulle ha blivit vid tillämpning av äldre bestämmelser tillämpas de äldre bestämmelserna om skyddstid. Detsamma gäller i fråga om framföranden och upptagningar som avses

i 45 och 46 §§. Bestämmelsen i 44 a § tillämpas dock alltid från ikraftträdandet.

Prop. 1994/95:151
Bilaga 6

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1994:000) om
ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära
och konstnärliga verk

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1994:000) om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk att punkt 6 i övergångsbestämmelserna skall upphöra att gälla.

Denna lag träder i kraft den 30 juni 1995.

Yttrande över Justitiedepartementets promemoria De upphovsrättsliga skyddstiderna (Ds 1994:127) har avgetts av Hovrätten för Västra Sverige, Stockholms tingsrätt, Juridiska fakultetsnämnden vid Stockholms universitet, Statens kulturråd, Kungl. biblioteket, Konkurrensverket, Riksåklagaren, Handelshögskolan i Stockholm, Bildleverantörernas förening, föreningen BONUS, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd (KLYS) och Copyswede, föreningen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige, Svenska Bokförläggareföreningen och Föreningen Svenska Läromedelsproducenter, föreningen Svenska tonsättares internationella musikbyrå (STIM), Konstnärernas Riksorganisation (KRO), Konstnärsnämnden, Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation (SAMI), Svenska Fotografernas Upphovsrättsråd, Svenska gruppen av the International Federation of the Phonographic Industry (IFPI), Svenska kommunförbundet, Svenska musikförläggareföreningen, Svenska Konstnärsförbundet, Svenska Teaterförbundet, Sveriges advokatsamfund, Sveriges författarförbund, Sveriges Industriförbund, Sveriges Radio Aktiebolag, Sveriges Television Aktiebolag, Teatrarnas Riksförbund, Svenska Tidningsutgivareföreningen, International Magazine Service och Statens musiksamlingar samt av enskilda.

1 Lagtext

1.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk
dels att 43 - 46, 60 och 62 §§ skall ha följande lydelse,
dels att i lagen skall införas två nya paragrafer, 26 j och 44 a §§, av följande lydelse,
dels att det närmast före 26 j § skall införas en ny rubrik av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

2 a kap. Ersättning vid vidareförsäljning av exemplar av konstverk

26 j §

Om ett exemplar av ett konstverk som har överlåtitits säljs vidare inom upphovsrättens giltighetstid av en näringsidkare i hans yrkesmässiga verksamhet, har upphovsmannen rätt till ersättning av säljaren. Upphovsmannen har rätt till ersättning även i fall då säljaren inte är en näringsidkare som nyss sagts, om köpet förmedlas för säljaren av en näringsidkare i dennes yrkesmässiga verksamhet. I ett sådant fall skall ersättningen betalas av näringsidkaren. Ersättningen skall vara fem procent av försäljningspriset exklusive mervärdesskatt.

Upphovsmannen har dock inte någon rätt till ersättning,

1. om försäljningspriset exklusive mervärdesskatt inte överstiger en tiondel av gällande basbelopp enligt lagen (1962:381) om allmän försäkring,

2. om exemplaret av konstverket är ett alster av byggnadskonst eller,

3. om exemplaret av konstverket är ett alster av brukskonst som har framställts i flera identiskt lika exemplar.

Rätten till ersättning är personlig och kan inte överlätas. Efter upphovsmannens död är, utan hinder av 10 kap. 3 § första stycket äktenskapsbalken, föreskrifterna om bodelning, arv och testamente tillämpliga på rätten.

Endast en organisation som företräder ett flertal svenska upphovsmän på området får kräva in ersättningen. Organisationen skall kräva in ersättningen och betala den insamlade ersättningen till den ersättningsberättigade, efter avdrag för skälig ersättning till organisationen för dess omkostnader. Om organisationen inte kräver den ersättningskyldige på ersättningen inom tre år efter utgången av det kalenderår då försäljningen ägde rum, är fordringen preskriberad.

Den som är ersättningskyldig skall på begäran av organisationen redovisa de ersättningsgrundande försäljningar som gjorts under de tre närmast föregående kalenderåren.

43 §¹

Upphovsrätt till ett verk gäller intill utgången av femtionde året efter det år, då upphovsmannen avled, eller, beträffande verk som i 6 § sägs, efter den sist avlidne upphovsmannens dödsår.

Upphovsrätt till ett verk gäller intill utgången av sjuttionde året efter det år då upphovsmannen avled eller, i fråga om verk som avses i 6 §, efter den sist avlidne upphovsmannens dödsår. Upphovsrätt till ett filmverk gäller i stället intill utgången av sjuttionde året efter dödsåret för den sist

¹ Senaste lydelse 1970:488.

avlidne av huvudregissören, manusförfattaren, dialogförfattaren och kompositören av musik som har skapats speciellt för verket.

44 §²

För verk, som offentliggjorts utan att upphovsmannen blivit angiven med sitt namn eller med sin allmänt kända pseudonym eller signatur, gäller upphovsrätten intill utgången av *femtionde* året efter det år, då verket offentliggjordes. Består verket av två eller flera delar *med inbördes sammanhang*, räknas tiden från det år, då *sista delen offentliggjordes*.

Blir upphovsmannen inom nämnda tid angiven såsom i 7 § sägs eller visas att han avlidit innan verket offentliggjordes, gäller vad i 43 § stadgas.

För verk som *har* offentliggjorts utan att upphovsmannen *har* blivit angiven med sitt namn eller med sin allmänt kända pseudonym eller signatur gäller upphovsrätten intill utgången av *sjuttionde* året efter det år då verket offentliggjordes. *Om verket består* av två eller flera delar, räknas tiden *för varje del för sig*.

Om upphovsmannen inom den tiden avslöjar sin identitet, gäller bestämmelserna i 43 §.

För verk som inte har offentliggjorts och vars upphovsman inte är känd gäller upphovsrätten intill utgången av sjuttionde året efter det år då verket skapades.

44 a §

Om ett verk inte har getts ut inom den tid som avses i 43 eller 44 §, har den som därefter för första gången ger ut eller offentliggör verket sådan rätt till verket som svarar mot de ekonomiska rättigheter som innefattas i upphovsrätten. Rätten gäller intill utgången av tjugofemte året efter det år då verket gavs ut eller offentliggjordes.

² Senaste lydelse 1970:488.

45 §³

En utövande konstnärs framförande av ett litterärt eller konstnärligt verk får inte utan hans samtycke

1. tas upp på en grammofoonskiva, en film eller en annan anordning, genom vilken det kan återges, eller

2. sändas ut i ljudradio eller television eller genom direkt överföring göras tillgängligt för allmänheten.

Ett framförande som har tagits upp på en anordning som avses i första stycket 1 får inte utan konstnäreus samtycke föras över från en sådan anordning till en annan eller göras tillgängligt för allmänheten förrän femtio år har förflutit efter det år då upptagningen gjordes.

Ett framförande som har tagits upp på en anordning som avses i första stycket 1 får inte utan konstnäreus samtycke föras över från en sådan anordning till en annan eller göras tillgängligt för allmänheten förrän femtio år har förflutit efter det år då framförandet skedde eller, om upptagningen har getts ut eller offentliggjorts inom femtio år därifrån, efter det år då upptagningen först gavs ut eller offentliggjordes.

Bestämmelserna i 3, 6-9, 11-13, 15 och 16 §§, 19 § första stycket andra meningen och andra stycket, 21, 22, 25-26 b, 26 e, 26 f, 27, 28 §§, 39 § första meningen samt 41 och 42 §§ skall tillämpas i fråga om framföranden som avses i denna paragraf.

46 §⁴

En grammofoonskiva, en film eller en annan anordning på vilken ljud eller rörliga bilder har tagits upp får inte utan framställareus samtycke eftergöras eller göras tillgänglig för allmänheten förrän femtio år har förflutit efter det år då upptagningen gjordes. Som eftergörande anses även att upptagningen förs över från en sådan anordning till en annan.

En grammofoonskiva, en film eller en annan anordning på vilken ljud eller rörliga bilder har tagits upp får inte utan framställareus samtycke eftergöras eller göras tillgänglig för allmänheten förrän femtio år har förflutit efter det år då upptagningen gjordes eller, om upptagningen har getts ut eller offentliggjorts inom femtio år därifrån, efter det år då upptagningen först gavs ut eller offentliggjordes. Som eftergörande anses även att upptagningen förs över från en sådan anordning till en annan.

³ Lydelse enligt förslaget i prop. 1994/95:58.

⁴ Lydelse enligt förslaget i prop. 1994/95:58.

Bestämmelserna i 6-9 §§, 11 § andra stycket, 12, 13, 15 och 16 §§, 19 § första stycket andra meningen och andra stycket, 21, 22, 25 - 26 b och 26 e §§ skall tillämpas i fråga om upptagningar som avses i denna paragraf. Dessutom skall 26 f § tillämpas i fråga om andra upptagningar än sådana som avses i 47 §.

60 §⁵

Vad i denna lag är stadgat om upphovsrätt är tillämpligt på

1. verk av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige,
2. verk som först utgivits i Sverige eller samtidigt i Sverige och utom riket,
3. filmverk vars producent har sitt säte eller sin vanliga vistelseort i Sverige,
4. här uppfört byggnadsverk,
5. konstverk som utgör del av här belägen byggnad eller på annat sätt är fast förenat med marken.

Vid tillämpning av första stycket 2. anses samtidig utgivning ha ägt rum, om verket utgivits i Sverige inom trettio dagar efter utgivning utomlands. Vid tillämpning av första stycket 3. anses, där ej annat visas, den vars namn på sedvanligt sätt utsatts på exemplar av filmverket som verkets producent.

Bestämmelserna i 26 j § tillämpas på verk av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige.

Bestämmelserna i 44 a § tillämpas på utgivningar och offentliggöranden av den som är svensk medborgare eller har sin vanliga vistelseort i Sverige. Bestämmelserna tillämpas också på utgivningar och offentliggöranden av juridiska personer som har säte i Sverige.

Vad i 50 och 51 §§ stadgas äger tillämpning på varje litterärt eller konstnärligt verk, oberoende av dess ursprung.

Bestämmelserna i 50 och 51 §§ tillämpas på varje litterärt eller konstnärligt verk, oberoende av dess ursprung.

⁵ Senaste lydelse 1973:363.

Regeringen får under förutsättning av ömsesidighet meddela föreskrifter om denna lags tillämpning med avseende på andra länder. Regeringen får också meddela föreskrifter om lagens tillämpning på verk och fotografiska bilder som först har utgivits av en mellanfolklig organisation och på inte utgivna verk och fotografiska bilder som en sådan organisation får ge ut.

Regeringen får, under förutsättning av ömsesidighet *eller om det följer av ett sådant avtal med en främmande stat eller en mellanfolklig organisation som riksdagen godkänt*, meddela föreskrifter om denna lags tillämpning med avseende på andra länder. Regeringen får också meddela föreskrifter om lagens tillämpning på verk och fotografiska bilder som först har utgivits av en mellanfolklig organisation och på inte utgivna verk och fotografiska bilder som en sådan organisation får ge ut.

1. Denna lag träder i kraft den 30 juni 1995.

2. De nya bestämmelserna tillämpas även på verk som har kommit till före ikraftträdandet.

3. De exemplar av ett verk som har framställts med stöd av äldre bestämmelser får fritt spridas vidare och visas. De nya bestämmelserna tillämpas inte heller i övrigt när det gäller åtgärder som har vidtagits eller rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet. Vad som sägs i 19 § andra stycket och 26 j § skall dock tillämpas.⁷

4. Om någon efter utgången av upphovsrättens giltighetstid enligt de äldre bestämmelserna men före den 30 juni 1995 har börjat att förfoga över ett verk genom att framställa exemplar av det, får han utan hinder av de nya bestämmelserna om upphovsrättens giltighetstid i nödvändig och sedvanlig utsträckning avsluta den planerade framställningen till den 1 januari 2000. Sådan rätt till förfogande har under motsvarande förutsättningar även den som har vidtagit väsentliga åtgärder för att framställa exemplar av verket. De exemplar av ett verk som framställs med stöd av dessa bestämmelser får fritt spridas vidare och visas. Vad som sägs i 19 § andra stycket och 26 j § skall dock tillämpas.⁸

5. Om ett verk ingår i en upptagning avsedd för radio- eller televisionsutsändning och upptagningen är framställd efter utgången av upphovsrättens giltighetstid enligt de äldre bestämmelserna men före den 30 juni 1995, får upptagningen utan hinder av de nya bestämmelserna om upphovsrättens giltighetstid användas för radio-

⁶ Senaste lydelse 1994:190.

⁷ 19 § andra stycket enligt föreslagen lydelse i prop. 1994/95:58.

⁸ 19 § andra stycket enligt föreslagen lydelse i prop. 1994/95:58.

eller televisionutsändning till den 1 januari 2000. Detta gäller också för offentligt framförande av filmupptagningar.

Prop. 1994/95:151

Bilaga 8

6. Det som sägs i 5 tillämpas också på upptagningar som framställs med stöd av 4.

7. Om upphovsrättens giltighetstid för ett visst verk vid tillämpning av de nya bestämmelserna blir kortare än den skulle ha blivit vid tillämpning av äldre bestämmelser, tillämpas de äldre bestämmelserna om upphovsrättens giltighetstid. Bestämmelsen i 44 § tredje stycket tillämpas dock alltid från tiden för ikraftträdandet.

8. Det som sägs i 2 - 7 tillämpas också på framföranden och upptagningar som avses i 45 och 46 §§.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1995:000) om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1995:000) om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk att 6 övergångsbestämmelserna skall upphöra att gälla såvitt avser framföranden och ljudupptagningar.

Denna lag träder i kraft den 30 juni 1995.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde den 16 mars 1995.

Närvarande: justitierådet Torkel Gregow, justitierådet Lars Å. Beckman, regeringsrådet Sigvard Holstad.

Enligt en lagrådsremiss den 9 mars 1995 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk,

2. lag om ändring i lagen (1995:000) om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Dag Mattsson.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 23 mars 1995

Närvarande: statsrådet Sahlin, ordförande, och statsråden Peterson, Hellström, Thalén, Freivalds, Wallström, Persson, Tham, Schori, Blomberg, Heckscher, Hedborg, Andersson, Nygren, Ulvskog, Sundström, Lindh, Johansson

Föredragande: statsrådet Freivalds

Regeringen beslutar proposition 1994/95:151 Droit de suite och längre upphovsrättsligt skydd.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk	62 §	393L0098
Lag om ändring i lagen (1995:000) om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk		393L0098
